

№ 30 (239) 23 ліпеня 2001 г.

НАША НІВА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у панядзелкі

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Нястравшны кандыдат

Мэханіка вылучэння і перспектывы росту “прадказальнага і адказнага” лідэра

Пяцігадзіннае паседжанне “пяцёркі” ўчынцы з пятніцы на суботу скончылася без нечаканасці: кандыдатам нумар адзін ад альтылукашэнкаўскага дэмакратычнага блёку стаў Уладзімер Ганчарык. У выпадку ягонаі перамогі пост прэм'ера дастацца Сямёну Домашу, пайнамоцтвы презыдэнта будуть абмежаваны, а прэм'ера — пашыраныя.

Асноўным крытэрам для выбараў У.Ганчарыку называюць вынікі сацыялягічных даследаваньняў. Яны паказалі, што:

1) сярод прыхільнікаў Лукашэнкі каля чвэрці гатовыя былі б, калі што, прагаласаваць за Ганчарыку. Да Домаша гатовая перайсыць пятая частка лукашэнкаўскага электрарату. Невялічкая, але розньіца.

2) Ганчарык мае меншы, чым іншыя кандыдаты, інгатыўныя рэйтынгу ў традыцыйным апрышы Лукашэнкі — на Магілёўшчыне, Гомельшчыне і Берасцейшчыне. Мяркуеца, што Мінск, Гарадзеншчына, захад Меншчыны і Віцебшчына прагаласуюць за любога кандыдата, непрыхільнага да Лукашэнкі, у любым разе.

3) Ганчарык мае крыху большую падтрымку сярод пясцінэрэу і тэх, каму за 50. Мяркуеца, што моладзь у любым разе ня будзе галасаваць за Лукашэнку, хоць бы не ішоў супраць яго.

Сацыялягічныя даследаваньні былі дэталёвымі. Яны выявілі, што Домаш мае найлепшую дынаміку

IREX-PROMEDIA

не нацыяналіст, не лібэрал... Кожны пабачыць у Ганчарыку тое, што хоча пабачыць.

На мове лічбаў аргументы за Ганчарыку выглядаюць пераканаўчы, а ў перакладзе на рэальную Беларусь можна канстатаваць адно: Домашу і Чыгіру прыйдзецца папацець, каб пераканаці і актыўнаўці сваёй кампаніі, і сваіх выбарцаў згуртавацца вакол Ганчарыка. А Ганчарыку — каб заваяваць давер нацыянал-дэмакратычных выбарцаў, якіх у краіне каля 20% (моладзь, інтэлігенцыя, каталікі, заходнікі) і якія лёгка могуць расцесяцца між Пазняком, Марынічамі ды не ў апошнюю чаргу... Лукашэнкам, выразна больш нацыяналістычным сёлета процы ранейшага.

Як выказаўся з уласцівай яму дипломатычнасцю Вінцук Вячорка: “Ад У.Ганчарыка патрабуюцца неадкладныя крокі; каб скансалідавацца рэальная палітычныя сілы для перамогі над дыктатураю. Мы чакаем ад яго адназначнай фармулёўкі стаўлення да незалежнасці Беларусі, вяртання дэмакратычнага ладу, падзелу ўладаў, эканамічных реформаў, нацыянальна-культурнае перспэктывы беларускага народу”. Што, калі адкінудзь умоўнасць, азначае: мы прайгралі перадвыбары левым, але чакаем, што яны зробіць выгляд, быццам бы гэта проста яны перайшлі на нашы пазыцыі. Што цяжка ўяўіць, дыў наўрад ці мае для Ганчарыка

БАСОВІШЧА

12-ы фэст піва, рок-музыкі
і свободнага каханья ў Гарадку
закончыўся перамогай гуртоў
“Імпэт” і “Бан Жвірба”

Рэпартаж на старонцы 4.

ПАДПІСНЫ ІНДЭКС 63125

сэнс.
Зрэшты, прафсаюзны лідэр выдатна ўмее дасягаць кампрамісу і перацягваць працоўнікаў на свой бок і нашмат танчэйшымі спосабамі. Гэта, бадай, ягоны наймацнейшы бок як палітыка.

Пачалося ўсё з Свабодных прафсаюзаў, якія мерыліся дэмантаваць усю систэму постставецкай ФПБ, аж пакуль не знайшли падтрымкі... з боку гэтай самай ФПБ: памяшканы для дзеянасці ды інш. Таксама Ганчарык і матор ягонае кампаніі — абалійная і энэргічная Валянціна Палевікова — падтрымалі камуністаў, каб урэшце камуністы падтрымалі іх. У памяшканнях ФПБ атабарыўся штаб Лявона. Нарэшце, у адрозненіі ад правых нацыянал-дэмакратоў, Ганчарык ніколі не “бароўся” з непахісным Гансам-Георгам Вікам. А Вік, адпаведна...

Вылучэнне “адзінам” Ганчарыка пацвярдждае старую максыму: перамагае яя той, хоць мае многа саюзнікаў, перамагае той, хоць мае ворагаў.

У адрозненіі ад простилянія Домаша, хітрамудры Ганчарык на сціпсіве з раҳунку нават пазынякоўцаў: у апошнім нумары прафсаюзнага “Беларускага Часу” Генадзь Бураўкін, агледальнік газеты, прысьвячавае вялізную захопленую рэцензію леташній кнізе Зянона “Gloria Patria”. Добраму гаспадару ўсё прыдасца!

Працяг на старонцы 3.

Помнік над катлаванам

Бакінічы — невялічкая палеская вёска між Пінскам і Лунінцам. Тут да 1939 г. жыў Станіслаў Скірмунт — сваяк прэм'ера БНР Рамана Скірмунта. У мінскую сераду ягоная дачка Тэрэза Скірмунт, якая жыве цяпер у Варшаве, усталявала помнік у Бакінічах, на месцы колішніх царквы, дзе былі пахаваныя яе продкі — дзевяць Скірмунтаў.

Рэпартаж на старонцы 6.

мастацтва

Мастакі Генадзь Лойка (зьлева) і Але́сь Пушкін

Пленэр «Легенда з пяску» на Святым возеры

Прадавачкі з чароўнымі ўсмешкамі праланоўвалі магілёўцам і госьцямі гораду гараче піва (не было халадзілнікаў). Аматары піва куплялі гэты цудоўны напой і, асьцярожна тримаючы бутэлькі за рэльца, сядалі за вольныя столікі ля эстрады. На сцене ж тутэйшы сымфанічны аркестар самааддана граў расейская рамансы і вядомыя шлягеры савецкага часу.

Крыху воддарль ад аркестру славуты мастак Але́сь Пушкін запрашаў магілёўцаў за 10 тыс. быць на-маліванымі. Але ашчадныя магілёўцы, з цікавасцю разглядаючы

анонс

Гэты край падобны да расейскай выспы сярод Эўропы. Разам з тым, назваць яго праста расейскім немагчыма. Немагчыма і сказаць, як заўтра будзе называцца яго сталіца — Калінінград, Кёнігсберг ці Карабявец.

Тэма наступнага нумару “НН” — Калінінградчына, якая заўтра можа стаць Новай Прусіяй, і незалежнікі рух у ёй.

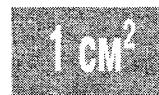
КАТАВАЛЬНІЦА

Адам Глёбус

Новае апавяданне Адама Глёбуса грунтуеца на рэальнym факце: у Беларусі сымяротныя прысуды прыводзяць у выкананыне жанчыны. Як асобы з больш устойлівай псыхікай.

Старонка 11.

КОШТ РЭКЛАМЫ

(за 1 см², з улікам ПДВ)

Першая паласа
Апошняя паласа
Унутраная паласа

791 руб.
690 руб.
629 руб.

Для агенцтваў, рэдакцый газэт (пры абмене рэкламна-інфармацыйнымі матэрыяламі), некамэрцыйных арганізацый (грамадскіх арганізацый, фондаў ды інш.) магчымая знижка да 30%.

Пры размножэнні тэкстай-матэрыялаў рэкламнага характару магчымая знижка да 50%. Зынкі прафтагледжаюцца і пры размножэнні некалькіх аўвестак запар, аўвестак буйнога памеру.

Рэклама ў “НН” — гэта добрая рэпутацыя ў вачах дзясяткаў тысяч самых упlyвовых чытачоў краіны

В усёй краіны

Прызначэнне Нязлы парторг

Скварцоў стаў кіраўніком БТ

Валеры Скварцоў апошнім часам працаў на розных дарадчых пасадах у прэзыдэнцкай адміністрацыі, выканкаме саюзу Рэспублікі Беларусь.

Выпускнік журфаку, гадоў дзесяць таму сп. Скварцоў доўгі час быў партагом БТ, і з гэтай пасады сышоў разам са зынкненым кампартыі. Супрацоўнікім тэлебачання ён запомніўся з добрага боку: не ў свае справы ня лез, умеў высушаць, творцам маралі не чытаў: добрасумлены чыноўнік, якому ўдалося нават пабыць сакратаром Саюзу пісьменнікаў, на будучы нават сябрам Саюзу. Жонка Ягона, Лера Скварцова — знакамітая ў свой час тэлерэжысэрка, кіравала рэдакцыяй літаратурно-драматургічных праграмаў. Тому «вэтэрн» творчых рэдакцыяў ды цяперашняя «дырэकцыя перспектывнага відэашоўніцтва», у якую сагналі нягудных журналісту, спадзяюца, што пры Скварцову ў этэрн будуть ня толькі «рэзанансы» ды замежныя фільмы, але ўласныя тэлепраграмы.

Лукашэнка, адчайна змагаючыся за перарабтанне, дэмантруе сваю памяркоўніцтва і цэнтрызм. Дарэчы, ён прызначыў Скварцова старшынём БТ праз дзеяніе пасыла надрукавання ў «Республіцы» ўказу аб прызначэнні яго ж на месцы старшыні Дзяржкамадруку. Замітуецца Лукашэнка!

Але спадзіўна на раптоўную ѹ моцную «адлігу» ў БГЭшным этэры марнія Скварцоў, які б памяркоўнікі ні быў, хоць і не чалавек Лукашэнкі, але ягоны стаўленік. Больш за тое, галоўным на БТ ён бы будзе, як не быў імі ні Чыкін, ні Кіслец. Хіба што мо трохі ўтыйме рыбакоўска-хрусталёўскую «махвію». А тады ў верасьні будзе відаць.

Арцём Лук'яновіч

тафора Леца. Выявілі, што ён агентурную сетку ў Беларусі стварыў. Сетка яго і здрадзіла. Прысуд Лецу прымеркавалі на той дзень, калі апазыцыйная «пяцёрка» вызначыла адзінага кандыдата.

Б. Т.

Урадзілі чарніцы

На Івацэвічыне сёлета людзі здалі ўжо ў нарыхтоўку кантролю пад 200 т чарніцай. Дзяржава прымае іх па 600 рублёў за кіл. Найбольш ягадаў урадзілі вакол вёскі Магіліцы, Рэчкі, Край, Рудня.

Аляксандар Горбач, Івацэвічы

дышы» ды аўядноўваліся ў творчыя калёніі. Калёнія Ворпсведэ пад Бременам была самай знакамітай у Нямеччыне. Працягнуцца выставы да канца лістапада.

Канцэрты на 27-га

Культурная праграма на 27-га дае выбар, куды пайсці. У Менску а 17-й — рок-канцэрт «Пабудуем дом наш — Беларусь!» Хоць лёзунг трохі састарэў з прычыны таго, што Домаш адлюстроў змаганьня на карысць Ганчарыка, «Крама», NRM, «Уліс», «Цмокі» ды інш. ад гэтага горш сільнейшай на будущай. Плянавалася, што канцэрт будзе ў парку Горкага, але дазволілі толькі на Бангалоры.

А 20-й у той жа дзень у клюбекарні «Графіці» — выступ «Пані Хіды». Месцыца клюб на зав. Каляніна, 16 (мэтро Парк Чалюскінца). Утольнае сяброўская абстаноўка, файнае разліўное піва ды жывая музыка.

Кангрэс

29-га — Конгрэс беларускай моладзі. Мае адбыцца ў Палацы культуры тэкстыльщыкі. Дацатковая інфармацыя прац тэл. (017) 232-27-43.

Дзяніс Носяў

З атрыманыя

Лідар берасцейскай філіі Маладога Фронту Сяржук Бахун быў асуджаны на дзесяць начаў арышту. У Слоніме затрымлівалі кіраўніка ініцыятывнай групы Сямена Домаша — Алеся Масюка. У Менску затрымлалі 8 «зуброўцаў» — узельнікі пікету «Свабода Тыбету». Кіраўнікі «Зубраў» паведамляюць імёны трох: Анатоля Падокшина, Васіля Жакава, Яраслава Шастакова. Астатніх не выдаюць, каб мамкі не дзаніліся.

Выставка графікі

У Нацыянальным мастацкім музеі ідуць дзяве выставы графікі: беларуское (новыя паступленія музея) ды нямецкая, ад Інстытуту Гётэ. У беларускай частцы — творы Кашкурэвіча, Літвінавай, Асецкага, Савіча ды інш., карціны канца 90-х. У нямецкай — карціны й кніжная графіка мастакоў з канёлі Ворпсведэ, канца XIX — пачатку XX ст. Тады ў Еўропе многія мастакі зьбліжалі з буйных гарадоў «бліжэй да прыгр

Уласныя вочы пільней за ўсім сочаци!

Беларускі закон дае права кожнаму грамадзяніну краіны ажыццяўляць назіраньне за ходам выбараў. Грамадзянская ініцыятыва «Незалежнае назіраньне» яднае людзей, што будуць працаўцаў дзеля адкрыцця і спрэядлівасці выбараў.

Кантактныя тэлефоны:

Менск: 213-43-52

Менская вобласць: (017) 258-78-14, (017) 221-60-55

Берасцейская вобласць: (0162) 26-65-69

Віцебская вобласць: (0212) 37-36-09

Гомельская вобласць: (02342) 4-58-91

Гарадзенская вобласць: (0152) 76-44-75

Маріёўская вобласць: (0222) 25-84-00

Тэлефануцце! І далучайцеся!

Падрыхтоўка і вылучынне назіральнікаў за выбарамі адбываецца згодна з дзеючым заканадаўствам Беларусі.

Навіны гаспадарскія

Пад Стоўщамі — вялізнае радовішча жалезнай руды

Прыкладна на 20 даляраў за квадратны мэтар узрасьлі з пачатку году сярэдняе цэны на кватэры ў Менску. У «лідэрах» апнінуліся аднапакаёўкі. Калі ў студзені можна было набыць кватэрку недзе ў Шабанаў за 6500 даляраў, дык сёняня найтайнейшая будзе каштаваць 7500—8000 даляраў. Але й гэта не мяжа. Менскія рылётэры мяркуюць, што ўвесенье цэны павялічыцца яшчэ на 10—15%. Абумоўлена гэта ростам сярэдняга заробку ў краіне.

Прэзыдэнт «Слаўнафты» сп. Гуцэрыеў хоча, каб долей нашай краіны ў сумеснай беларуска-расейскай «Славянскай нафтавай кампаніі» былі актыўы некалькіх буйных прадпрыемстваў, найпершія наваполацкага «Паліміру» і менскага «Гарызонту». Пад заклад іх маёмыці расцены плянуюцца атрымаць крэдыты на рэканструкцыю Мазырскага нафтапрацэсаўчага завода, а таксама на распрацоўку Тайлакоўскага радовішча нафты ў Сыбіры.

З падвышкай «мінімалкі» стала вядомая новая раскладка падаходнага падатку. Сплачваць яго па стаўцы 9% зараз мусіць тыя, чыкі даход з розных крыніц у месяц не перавышае 125.000 руб., па стаўцы 15% — 312.500 руб., 20% — 437.500 руб., 25% — 562.500 руб. Усе, хто мае даход, большы за гэту адзнаку, «пойдуць» па максималістичнай стаўцы 30%. Дарэчы, падатковыя службы сцьвярджваюць, што калі «максымалішчыкамі» па выніках году, як чакаеца, станут менш за 1% ад працуючых грамадзяніні Беларусі, дык «мінімальшчыкамі» сёлета зноў апнінутца

Сяржук Іваноўскі

ВЫБАРЫ — ЛІСТЫ Ў РЭДАКЦЫЮ

Бацька і ссывельня дзеці

Хто прыграе на выбарах? Беларускі народ прыграе. Можна і без патэтыкі — прыграе абсалютная большасць грамадзяніні нашай краіны.

Раней усе крываюці, што няма таго, хто павядзе, цяпер такіх ужо вунь колькі. За кожным — сваі інтарэсы, за кожнім — сваі атрымальныя. Пасля перамогі свае прыбылкі... А што застанецца не сваім? Ну, разумеючы, міжнародная абстаноўка, цэны на нафту, пазыцыя вялікіх дзяржаваў, кашаль. Туша ці смаркачы. Муціна не дазваляюць усім вам, дарагі выбарцы, зажыць добра сёняня, але калі вы перааўсяць, то мы мене не будзе, як не быў імі ні Чыкін, ні Кіслец. Хіба што мо трохі ўтыйме рыбакоўска-хрусталёўскую «махвію». А тады ў верасьні будзе відаць.

Арцём Лук'яновіч

людзей, як даць ім Веру? Патрэбна папросту Любоў да іх. Любоў не з сюсюканнем, а з праудай у дзеяньнях, бо прауда толькі ў словах іх пужае. І прауда такая пайстуе толькі тады, калі прыдзе нехта і пачне вяртаць гэту народу ўсе даўгі, бо дагэтуль ён толькі аддае і аддае камусіці паміж сабой паразумеца, а потым зрушыць на шлях прагматызму і маралі кола жывай савецкай, карумпаванай бюрократы? Гэта пытаньні, на якія трэба адказваць да выбараў, каб не быцца за іхныя вынікі.

І яшчэ адно, што замінае людзям ісці на выбары і галасаваць за дэмакратыю. Сёньняшнія дэмакратыя заходняга ўзору дае магчымасць прапратварыца ў мажных, самазадавленых (калі пашанцуе), а потым зрушыць на шлях прагматызму і маралі кола жывай савецкай, карумпаванай бюрократы? Гэта пытаньні, на якія трэба адказваць за здраду, ніколі, як і сисцымія бюрарктраты, матэрыяльна не адказваючы за свае працікі.

А.Х., Менск

Хачу выбіраць не презыдэнта

Чаму цяжка вылучыць кандыдатуру прэзыдэнта, адзінку для больш-менш разумных і сумленных людзей? Бо выбіраецца — па магчымасцях, ульпіве, незалежнасці дзеяньняў і г.д. — амаль Цар, які сёнянка будзе абяцаць адно, а заўтра, пад уплывам розных акалічнасцяў, пачне рабіць іншае, пры гэтым нічым не расплючоючыся за здраду, ніколі, як і сисцымія бюрарктраты, матэрыяльна не адказваючы за свае працікі.

Я хачу выбіраць не прэзыдэнта, а ягоныя будучыя канкрэтныя дзеяньні, за якія той згодны несцы матэрыяльную і маральнную адказнасць. Не асабіста перада мной, вядома, але перад супольнасцю выбараўцаў. Тады пасада прэзыдэнта ператвараецца на знакоў, які звязаны з дзяржавай. І дзякую Богу! Не стварай сабе куміра!

На жаль, сёняння выбары прэзыдэнта — бацькаўца за крэслы ці за імдз. Больш пакуль нічога не праглядаецца. Ну, возьмем мы, дэмакраты, тое крэс-

ГАНЧАРЫК
Уладзімер,
сын Івана,
нарадзіўся
29 красавіка
1940 г. у вёс-
цы Аўгусто-
ва на Лагой-
шчыне. Яму
61 год, таму
на наступ-
ных прэзы-
дэнцкіх вы-
барах ён ба-
лятавацца ўжо на зможа. Кан-
дыдат эканамічных навук (1976).
Скончыў наргас у 1961 г., Акадэмію
грамадскіх навук пры ЦК
КПСС — у 1976 г. Пачынаў працу
як эканоміст і намеснік галоў-
нага бухгалтара саўгасу на Лю-
баншчыне. Пасля працаў у
камсамоле ды КПБ (Любань,
Койданава, Чэрвень, Магілёў). У
1986 г. другога сакратара Магі-
лёўскага аблкаму КПБ робіць
старшынём прафсаюзаў краіны.
У 1995 г. ён на выказаў сваёй
пазыцыі перад рэфэрэндумам
на мове і сымболы. У Вярхоўны
Савет 13-га склікання абраўся
ад Чэрвеничыны. У 1996 г. ад-
назначана выступіў супраць па-
шырэння паўнамоцтваў Лука-
шэнкі. Як лідэр прафсаюзаў, за
часоў Лукашэнкі быў скількі
да кампрамісу з дэмакратичнай
апазыцыяй і ліберальна-част-
кай істайлішменту, дапамагаў
шэрагу выдавецкіх і мастакіх
праектаў нацыянальна-дэмак-
ратычнае інтэлігенцыі. Ачольва-
ная В.Адамчыкам камісія па
прафсаюзных прэміях пры ім
ніколі не адзначала ўзнагарод-
дамі творцамі расейска-нацыя-
налістычнага кірунку. У якасці
кандыдата на прэзыдэнты пад-
трыманы сацыялістычным блé-
кам (Фэдэрацыя Прафсаюзаў,
Партыя Працы, Жаночая Партыя,
сацыял-дэмакраты), які знаход-
зіцца ў стадіі фармаваныня, і на-
міністэрскім задзіночаннем
“За новую Беларусь” на чале з
былим першым сакратаром Ма-
гілёўскага аблкаму КПБ і
міністрам сельскага гаспадаркі
В.Лявонавым (таксама толькі
фармуецца). Па-беларуску да
гэтага году публічна не высту-
паў. Цяпер ужывае беларускую
мову ў інтэрвю белмоўным СМІ.

Нястрашны кандыдат

3 лагойскі Аўгустова

Працят са старонкі 1.

На сённяні рэйтынг даверу да Ганчарыкі складае каля 15%. Але па-сапраўднаму на гэта, і нават на звесткі сацпарлітынай, забясьпечылі лідэру прафсаюзаў вылучэнне, а падтрымка намеснікітутуры — усялякае намэнклятуры, ад Гілевіча да Шушкевіча праз Ціянікова. Нягледзячы на тое, што ў 1994 г. выбарцы галасавалі супраць усіх намэнклятурных кандыдатаў, сярод “колаў упльбу”, тых людзей, якія паўзьдзеяйчалі на прыніццё ражэнія аб Ганчарыку, было распаюсоджанае меркаваньне, што “толькі намэнклятура здольная скінуць Лукашэнку”.

Ганчарык — прадоказальны і ад-
казны кандыдат — пераважыў на
шляхах колаў упльбу ў траўні-чэр-
вені. На пачатку ліпеня на вары-
ант “Ганчарык прэзыдэнт, Домаш прам’ер” пагадзіліся кіраўнікі некаторых прафацэнтрысцікіх палі-
тычных сілаў і грамадскіх аргані-
зацый, што звесені мінулага году
падтрымівалі Домаша. Гэта было
і свайго роду адрачэнне, і пера-
ганьне, і капітуляцыя. На пачатку
ліпеня аптыгтаны грамадзкае думкі
далі тыў вынікі, пра якія гавары-
лася вышэй. Эршты, гэтыя вынікі
настолік двайствыя, а розніца ў
папулярнасці кандыдатаў — няз-
начная, што іх можна было праин-
тэрпрэтаваць на карысць любога
з кандыдатаў, апроць, хіба, Калян-
кі. Але ўгода склалася — за Ган-
чарыку. Недзе пасля 10 ліпеня да
вымушанага “кампрамісу” скілілі
каманду Домаша. Верагодна, менавіта гэта меў на ўзвесі В.Лявонаў,
кажды 9 ліпеня ў “НН”, што адзін-
ы кандыдат мае быць названы
сёняні-заўтра. І тады 13 ліпеня
Ганчарык абрарадаваў жахлівы
дакумэнты са справы аб палітыч-
ных забойствах. Думка кандыдатаў,
за якімі не сталая акрэслені-
ных палітычных сілаў, вялікае
ролі не іграла, але яны шчэ прац-
іліся да апошняга. І 21 ліпеня —
позна, недараўніна позна для
грамадзкае раскруткі — роўна
праз два гады пасля сканчэння
законных паўнамоцтваў Лука-
шэнкі, імя адзінага кандыдата

было абвешчанае публіцы.

Тым на менш, усе пяцёра падалі
сабраныя за сябе подпісы ў Цэнт-
ральную бірку, аднак адразу пасля
рэгістрацыі ў Ганчарыка кандыда-
там асташтні здымуцца. На ўсялякі
выпадак, вызначылі запаснога, але
ягонае прозвішча “пляцёра” не
паведамляе. Найхутчэй, што гэта
С.Домаш.

Вынікі кампаніі па зборы под-
пісаў яшчэ стануть предметам дэ-
талёвага аналізу. Ужо цяпер ясна,
што кандыдатам не ўдалося саб-
раць столькі подпісаў, на колькі
яны разлічвалі (Домаш падаў на
рэгістрацыю 144 тыс., Ганчарык —
120 тыс., Пазыняк — 104 тыс.). Палі-
тычны спектар раздроблены, 13
кандыдатаў дэкларуюць, што саб-
раць больш за 100 тыс. подпісаў.

Няўдачу пачыраплілі нацыяналь-
лібералы, якім не ўдалося наста-
яць на сваёй стаўцы — Домашу. Восі
і застануцца, магчыма, без
свайго кандыдата, тады як праф-
саюзы прасунулаву аж двох.

Зацікаўленасць Захаду ў Бела-
русы вырасла за сем апошніх гадоў,
і ягонае ролі ў кампаніі 2001 г. на-
шмат вышэйшая, чым у 1994 г.

Нарэшце, з завяршэннем эпохі
пераменаў падае ўпльбу інтэліген-
цыі на палітыку і імкліва расце
значэнне бізнес-колаў, здольных
вывесці ў кандыдаты нават асо-
бай, за якімі не стаіць ніякая пал-
ітычная сіла.

Чыста па-чалавечаму “беларускі
Каштуніца”, 61-гадовы брунэт у
тоўстых акулярах, выклікае ў па-
каленыня 80—90-х столькі ж сым-
паты, як пазэя Гілевіча і Бураў-
кіна. Але супрацьстаяць яму на вы-
барах будзе нехта нашмат страш-
нейшы і абрыйдлы. Аналітык Ган-
чарык мяркуюць, што галасаванье ў-
жо адно ператворыцца ў племі-
сць “за Лукашэнку”. І тады, маўляў,
усё ж людзі прагласуць супраць.
І тады, маўляў, супраць супраць.
Супраць таго, што родам з Шклоўшчыны, з са-
мага ўсходу, і супраць таго, што
родам з Івейшчыны, з самага заха-
ду. А за таго, спакойнага, што з
Лагойшчыны, з самага цэнтра.
Такі плян Ганчарыка, на реаліза-
цию якога застаецца 40 дзён.

Барыс Тумар

насьць Рады — на грамадскіх пачат-
ках, але «маральна кіраўнічая» пры-
зносінах з дзяржаваставаніем... Но тады
і атрымаеца прышчепка грамадзству
ад “мінусаў” насьпелай дэмакраты...
Алесь Катлянік, Мінск

Экзамен на годнасць

Я такой думкі прытрымліваюся, што
павінен быць свайго роду ўступны
экзамен для кандыдатаў.

Павінна быць створана незалежная
камісія з розных спэцыялістаў, розных
сфераў дзеяйнасці і такім чынам пра-
весьці тэставаньне будучых кандыдатаў.
І ўжо толькі пасля ётага экзамену
на ўзоровень Чалавек годнасці
гэтыя людзі вылучаліся б у кандыдата-
ты на пасаду прэзыдэнта дзяржавы. І
ўмовы для ўсіх прэтэндэнтаў павінны
быць роўными.

У нас павінна быць дзяржавай мова, а ўсе іншыя —
роўнай між сабой. Прэзыдэнт павінен
ведаць і валодаць свабодна дзяржава-
мі трывалы, а то і болей мовамі. Со-
ромна за дзяржаву, за народ наш, які
заўжды верыць тым, што правіць ім
дыш смачна брэша. Жадаю, каб даў-
нам Бог праstryтленне, і мы абраці-
міся на супраўды добра, разумнага, адку-
ванага і ўмелага чалавека, прэзыдэн-
та дзяржавы, а ня дурня-брахуна, які
толькі і робіць, што дзень у дзень
дурмантніц нас з раницы да ночы сваім
прамовамі.

Пятро Філіповіч, Чамярысы,
Брагіншчына

Усё карумпавана, усё праплі

Прыехаў я да бацькоў у йа —
мястчака, якое нядайна зрабілі го-
радам. Купіўшы хлеба, пайшоў
дамоў.

Сепі абедаць, адrezалі хлеба, калі
яго можна называць хлебам. Мука і
вада, хоць цацкі ляпі зь мякішу! Маці
растумачыла, што такі хлеб ядуць
жыхны, дзеяні, за выняткам двух тыд-
няў, калі ляпі ў горан новага стар-
шыні рапыканкаму. “Паглядзі, сынку,
якую ваду брудную п’ем!” Але пра-
бачце, я не аб гэтым хацеў напісаць.

Дык вось. Сустрэў сваіх сяброў,
пагутарылі, і яны запрасілі мянэ наве-
даць сябя ў Незалежнасць. Вось дзе
размаз пабачыў! Ой, як любяць людзі
такія сябяў! Гандлёвія рады, прыго-
жыя дзяячукі, музика, гасцініна су-
стракаюць людзей так званыя калгас-
ныя падворкі. Ніколі такога ня бачыў.
Прыгохія ручнікі, вышыненыя сур-
вэткі, дываны. А колькі сънедзі ўсяля-
кай! Вось толькі за які кошт закупілі?
А кожуць — беларусы дрэнна жывуць.

Амаль на кожным падворку даюць
выпіц і закусіць. Потым назіраю, як
“бацькі гораду” пайшлі аглядаць гэтыя
падворкі са спадарыні, вочы якіх
съвяцілі шальмаватай радасцю, ві-
ядомай толькі ёй адной. А як іх суп-
ракаў: потым пасля сябяў, з музыкай!

Вось, прыкладам, два слова пра-
кіно. Кінаўстаноўкі не працуюць, але
лічыца работнікі, атрымліваюць гро-
шы, съпісіваюць паліва, быццамъ бы-
вояць кіно па раёне. А колькі тых у
воблісці! Каго мы ашукваем?

Сорамна за краіну. Хочацца, каб як
прызнавалі і паважалі ў сівеце. І вы-
не хлусце перад чытачамі і не хвалі-
це так званых кандыдатаў. Мы ах
таксама шмат чаго ведаем.

Мо надрукавец маю споведзь? Ра-
дый вашых ніхто на слухае, а газету
чытаюць, дык надрукуйце.

На капэрце спэцыяльна напісай “на
конкурс вікторіны”, бо інакш паш-
папалаты прадстаўнікоў! І калі там усе
такія вясёлія, як ён, таму і мы так
жывём.

Шабановіч М., йа

У кожнай арганізацыі “бацькі гораду” загадалі аддаць свае подпісы за
адзінага кандыдата Лукашэнку. Збор
подпісаў пачаўся да таго, як была
прызначана дата выбараў. Нават калі
сабралі ўсіх старшын калгасаў, ім
адкрыта сказаў забясьпечыць выбара-
ры належным чынам. А калі не, то
пойдзецце шукаць работу. І ніхто нават
не варухнуўся. Усе згадзілі. А як я
яны супраць улады папрэцу? Трэба
трымака за работу, бо яна вельмі
даходная, многія старшыні маюць 2—
3 дамы, нават каҳанкам кватэры до-
раць. А як заганяюць паліва на Літву
за дзяляркы жывея? Шыкуй! Кіраўнікі
многіх арганізацый съпіліся, і сур'ёзна.
Гэта ў раёне лічыца ганаровы. Чаму
гэты пытаныня не выносяцца на сесії
на старонкі газеты “Літўскі край”,
запытаваць? А хто іх будзе выно-
сіць, калі работнікі рэдакціі саміх
выносяць. Съпіліся і тут. Чаму я так
напісаў? Бо ўжо нікому ня веру. Кож-
ны цягне да сябе. Усе павязана, ка-
румпавана, усё прадпалі і праплі. І ня
тэрэбіць аўбінавацца аднаго Лукашэн-

ку. Вось, прыкладам, два слова пра-
кіно. Кінаўстаноўкі не працуюць, але
лічыца работнікі, атрымліваюць гро-
шы, съпісіваюць паліва, быццамъ бы-
вояць кіно па раёне. А колькі тых у
воблісці! Каго мы ашукваем?

Сорамна за краіну. Хочацца, каб як
прызнавалі і паважалі ў сівеце. І вы-
не хлусце перад чытачамі і не хвалі-
це так званых кандыдатаў. Мы ах
таксама шмат чаго ведаем.

Мо надрукавец маю споведзь? Ра-
дый вашых ніхто на слухае, а газету
чытаюць, дык надрукуйце.

На капэрце спэцыяльна напісай “на
конкурс вікторіны”, бо інакш паш-
папалаты прадстаўнікоў! І калі там усе
такія вясёлія, як ён, таму і мы так
жывём.

Шабановіч М., йа

Справа Захаранкі-Ганчара

Басовішча як Басовішча

Сёлетніе 12-е Басовішча не расчаровала тых, хто прыехаў туды ўпершыню, і нічога новага не адкрыла "стальнаведнікам". Заўсёднае свята піва, музыкі і свабоднага каханьня (прэзвратывы раздавалі задарма). Новай была хіба нечаканая агрэсіўнасць у міжнародных стасунках: калі ў мінулым годзе фактычна не было ніякіх сутычак, дык сёлета колькі разоў польскія скінгеды зьбівали беларусаў толькі за тое, што яны беларусы.

Запіс на беластоцкай студыі, які, нягледзячы на заявы арганізатаўраў пра роўнасць усіх чатырох ляўрэатаў, заўжды лічыўся галоўным прызам, выйграў менскі гурт "Імпэт". Гомельскі "Бан Жывіра", польскія "085" і "Праект 2000" атрымалі грашовыя ўзнагароды.

Астатнія суцяшаліся файнімі гукам і добрымі півам. Самы шчасливі беларускі гурт "Нарру Face" так інтэнсіўна радаваўся жыццю, што арганізаторы яго назават не хацелі выпускаць на сцэну.

Ізноў не абышлося без абвінавачванняў у несумленнасці журы. Сымпатыі гледачоў яўна былі на баку гурту "Бан Жывіра" зь ягоным энергетычным фолкам

на мяжы з грандажам. Першы раз засвяціліся на Басовішчы радыкальна-прыпакаваная "Голая мацашка" і джаз-рокавая "Halina bezu" — реальныя пераможцы наступных фэсту.

Парарадавалі ў госьці. "Палац", без цяжкіх гітарных эфектаў і нагрузканаі рытм-сэкцый, нечакана лёгка паднімала народ і прымусіў дурэц у пыле перад сцэнай. Колькі разоў натоўп палявалі вадой з брандспойту — зусім як на "Вудстоку". Сапраўдным каралём фэсту стаўся "Лілі", ад якога, здавалася б, цяжка ўжо было чакаць нечага карынтина новага. Паслыў лісаўскай праграммы "Люстэрка" польская культавая "Pidiżama Ropno" выглядала блікна ѹ няўпёнена. Радыё Рацыя нават узнагародзіла "Лілі" адмысловым прызам за вернасць Басовішчу. Тут з'яло маглі б браць прыклад многія маладыя гурты, якія гэтым разам зъехалі зь цвёрдым намерам ніколі больш сходы не прыяжджаць. Зрэшты, хто б ім верыў — пройдзе год, прыйдзе ліпень, напішуцца новыя песні, і ўсе, хто зможа, ізноў зъявіцца тут — граць, слухаць, перамагаць, расчароўвацца, знаёміцца — жыць.

Халімон

На жаль, людзі, якія знаходзяцца за мяжой, ня маюць права пасцяці подпісы за некага з кандыдатаў — заканадаўства не дазваляе (і гэта, хіба што, парушэнне правоў гэтых людзей). Тым ня менш, у выбарах 9 верасня ўдзел зможуць узяць усе. Прауда, і падзяцца яны прагаласаваць за Ганчарыку — пытаныне. Ганчарык яшчэ мусіць даказаць, што здольны абараніць інтарэсы беларусаў.

Б.Т.

40 дзён з дня смерці Валерыян Навіцкі

нар. 12.09.1920 — пам. 15.06.2001

Валерыян Навіцкі нарадзіўся на Слуцкім ўзвесце Дубекі, за 3 км ад Грозава і 22 км ад Слуцку.

Пра ягоны жыццёвые шлях можна даведацца з кнігі "Вырваныя бачыны. Да гісторыі Саюзу Беларускай Моладзі", выдадзенай сёлета ў Менску.

Памятаецца мін тэлефонная гутарка зь ім 13 чэрвеня. Хоць знямажаны хваробай, ён ясна і шыра выказаўся пра напісаное Юрэвічам, што месцам патрабавала пеўніх праправак. А ў пятніцу 15-га чэрвеня нашарагі сябар, супрадаўнік, адзін з найбольш заслужаных і ахвярных лідараў зарганізаўных беларусаў у Канадзе адышоў у вечнасць.

Паводле ягоных успамінаў, бацьку замардавалі ў Карагандзе ў капальні медзі. Стой ахвярай тэруру, якім пхалі случкую-сялянью на калгасы. Валерыян скончыў Слуцкі пэдэхнікум, настаўнічай, падчас нямецкай акупацыі кіраваў рэйнным аддзяленнем Саюзу Беларускай Моладзі і далей настаўнічай.

У Канаде Валерыян Навіцкі прыехаў у канцы 1948 г. і адразу навязаў лучнасць з нашай грамадой у Таронце. Гэта кіраваў агульным здымку ўдзельнікаў святкавання югодкай 25 сакавіка 1949 г. у Таронце побач з Навіцкім бачым і іншых случчакоў, што тады былі пасяліліся ў недалёкім Гамільтоне.

Нялёгкім аказаўся для арандатычнай працы той час. На нашы "раскіданыя гнёзды" памяялі Башкайшчыны маскоўскі тыран прынёс галечу, голад, генацыд. З намі, "ворагамі народу", кантакт пагражаў радні перацягненнем у Гулаг. Калі ж у шматабя-

зяючай Канадзе складаеш заяву, каб дадзі канадскім грамадзянствам, табе тлумачаць, што такай нейкай беларускай нацыянальнасці ніяма, пханоць цябе дзяржаўны ўраднік ў лік палякаў ці расейцаў.

Нашыя арганізацыі, асабліва ж на самперах Згуртаваныя Беларусаў Канады — адно нарадзілася, дык адразу трапіла ў абстрэл, стала мішэнню для тых, хто пад дахам "адзінай і недзялімай" гронза міцкаўся і агрэсіўна пагражалі, паўтараючы некалі тое валаўесце "не было, нет і не будзе!". Галасльвія "непрадрашэнцы", салідарысты, манархісты ды рознакалібравая камуністычна дэрні, натхненая з "цэнтру", мела тут нанятых авдакатаў, што памагалі абрарадваць беларусаў, якія адыходзілі ў магілі без тэстамента.

На працягу гадоў Валерыян Навіцкі сумленна працаваў у ЗБК, Кредытовай Касе, Парафії БАПЦ, пераважна ў экзекуцыйных органах. У гэзэце "Беларускі Эмігрант" ягоны артыкулы пра кагэзэнцікі і менскіх "зяўртанцаў", розную бальшавіцкую і расейскую агрэсіўную мафію махіялю выдатна бічавалі адвечных ворагаў нашага шматпакутнага народу. Мы верылі ў змагаліся за вызваленіе Беларускай Народнай Рэспублікі ў яе этнографічных межах, як мага інфармавалі канадскія ўлады, навуковы съвет і міды пра запраўдны адъёзды і антыгуманы характар і палітыку "імпэріі зла".

За пяць гадоў наўку ў Таронцкім універсітэце Валерыян здабыў новую прафесію: бухгалтарскі ўлік у прымысловасці. Дыплём даў яму магчымасць лепш забясьпечыць матар'яль-

Навіны з Вільні Праваслаўныя службы па-беларуску

Пазаўора ў Вільні аднавіліся беларускія багаслужбы. У самым цэнтры, у царкве Св.Міколы. Гэта вялікая падзея. Апошнія службы па-беларуску тут правіў а. Коўш да вайны. Немы яго забілі. А цяпер служыць а. Навіцкі, магутны тзолія. Некалькі дзясяткі вернікаў, што сабраліся на першую службу, прыйшоў прывітаць архіяпіскап Віленскі і Літоўскі Хрызостом. Той самы, адзіны ў Расейскай праваслаўнай царкве, які пакаяўся за сувязі царквы з КГБ у савецкі час. Службы будуть адбывацца ў царкве Святога Міколы штосуботы а папярэднікі на дзясятую раніцы.

Віленскі

Вялікая Брытанія У Лёндане — за Домаша

У выбарчы штаб Сямёна Домаша прыйшло паведамленне з Вялікай Брытаніі. "Мы, грамадзяне Беларусі, якія часова праўжываюць на тэрыторыі Вялікай Брытаніі, аддаём свае галасы на карысць Сямёна Домаша для вылучэння яго кандыдатуры на пасаду прэзідэнта", — пішуць аўтары факсымільнага пасланнія. Пад гэтым заявай паставілі свае подпісы Ягор Якунін, Кацярына Каліноўская, Ніна Васюкевіч, Аляксей Залейскі, Уладзімер Гоманаў, Андрэй Шуба, Аляксандар Ноўкі, Аксана Вераб'ёва, Настася Андрэйчыкова і іншыя, усяго 21 чалавек. Гэта маладыя людзі ў веку 19—22 гадоў, якія цяпер вучацца або працуюць на туманінам Альбіёне.

На жаль, людзі, якія знаходзяцца за мяжой, ня маюць права пасцяці подпісы за некага з кандыдатаў — заканадаўства не дазваляе (і гэта, хіба што, парушэнне правоў гэтых людзей). Тым ня менш, у выбарах 9 верасня ўдзел зможуць узяць усе. Прауда, і падзяцца яны прагаласаваць за Ганчарыку — пытаныне. Ганчарык яшчэ мусіць даказаць, што здольны абараніць інтарэсы беларусаў.

Б.Т.

Агляд сярэднеевропейскіх падзеяў Юшчанку кааліцыя, сэрбскому каралю палац

Ва Украіне з нагоды 10-е гадавіны незалежнасці абавешчаная амністыя — выпусцяць 35 тыс. вязняў. Гэта можа прывесці да эпідэміі сухотаў, бо у турмах долі хворых дасягае 80%. Цягам апошніх 10 год колькасць сухотнікаў ва Украіне вырасла ўдвая, дасягнуўшы 500 тыс. чалавек.

Выключна пасыпховымі называюць аналітыкі амэрыканскай кампаніі "Планэкон" эканамічныя дасягненныя Украіны за першую палову году. Эксперыты прагназуюць на гэты год рост валавага ўнутранага прадукту на 7%. Прамысловы бум назіраецца ва ўсіх галінах, апрача вугальнай. Тэмпы росту прымысловай вытворчасці перавысілі 24% у год. Прырост у нафтакімічнай прымысловасці, якія знаходзіцца пад кантролем расейскіх і казахскіх інвестараў, сягнуў 60%. Аб'ёмы раздробнага гандлю выраслы на 8,5%, даходы насељніцтва — на 9%.

Такі поспех — плен кіраўніцтва першага за часоў незалежнасці прэм'ера нацыянал-дэмакрата Юшчанкі. Дзякуючы гэтаму эканамічнаму ўзьдыму, былы кіраўнік Нацбанку і прэм'ер застаўца самім папулярнымі палітыкамі краіны, нягледзячы на тое, што раўнівы да ягонае папулярнасці Кучма аправіў яго ў адстаўку. На мінулым тыдні Юшчанка ўтварыў новую нацыянал-дэмакратычную кааліцыю, у якую ўваішлі абодва крылы былога Руху.

Брытанія прапануе скасаваць замежныя запасы насыпі Балдові, а таксама Арменіі, Грузіі, Казахстану і Таджыкістану. Запасы насыпі Балдові перавышаюць \$731 млн. Для параўнання: у Беларусі яна складае 812,5 млн. пры тым, што беларускі ВУП у пяць разоў большы за мальдovskі.

Альгірдас Бразаўскas сфармаваў новы кабінэт, які стаў дванаццацім урадам Летувы з часоў аднаўлення незалежнасці. 68-

А.Бразаўскas

гадовы Альгірдас Бразаўскas вярнуўся ў той самы кабінэт, з якога яго выгналі сілай увесну 1990 г., калі будынак ЦК КПЛ на паўтара году занялі савецкія акупацыйныя войскі. Бразаўскas тады быў першым сакратаром ЦК. Вярнуўшыся, ён адзначыў, што за гады кабінэт анітрокі не зьмніўся, толькі фатэль — новы. Стайды прэм'ерам, Бразаўскas можа гана-рыца, што за сваё жыццё з'яўляўся дзяржаўныя пасады краіны. Ён ужо быў прэзыдэнтам, кіраўніком кампартыі, маршалкам парлямэнту, намеснікам прэм'ера, міністрам.

У Летуве многія выказаўшы запасы насыпі, што пасля ўступлення ў Эўразія з краіны на працягу 10 гадоў на зробкі зведзе да 300 тыс. самых падпрымальных і эканамічна актыўных работнікаў. Прауда, урадоўцы супакоўваюць: на іх думку, пошукі работы звябяць ня больш за 2—4% працоўных — да 60 000 асобаў. Пасля ўступлення ў Эўразія Літва штогод будзе атрымліваць да 800 млн. даляраў датацыя з эўрапейскага бюджету, а да ўступлення можа штогод разылчаваць на 105 млн. даляраў. Напрыклад, на фінансаваныя закрыцця першага энэргаблеку Ігналінскага АЭС Эўразія ўжо адшкадаваў 145 млн. даляраў.

У Сэрбію вяртаецца нападак сэрбскіх каралёў Аляксандар Караджорджавіч. Колішнюю сэрбскую дынастыю пасля другой сусветнай вайны пазбавілі ўлады, маёмысці ў грамадзянства. Ка-роль Пятр памёр у выгнанні. Цяпер ягоны сын Аляксандар, брытанскі бізнесмен, атрымаў на зад у распараджэнні караляўскія Белы і Стары палацы, якімі да гэтага карыстаўся прэзыдэнт Сэрбіі. Сэрбскі манархісты спадзяюцца аднаўіць караляўскую форму кіравання пры падтрымцы арганізаціі.

Сяргей Рак

Алтай

Забіў сына за мову

У Алтайскім краі раней судзімы 44-гадовы ўзбэк Абдугифар Баратаў давёў да самагубства роднага сына. Вярнуўшыся пасля першага адседкі дамоў, ён пабачыў, што яго 14-гадовы сын зусім забыўся роднью мову. Ён забараніў хлопцу таварышаваць зь сябрамі ды кулакамі прымушаў вучыць узбэцкую. Адным красавіцкім ранкам Баратаў спыталі ў сына паводзіць ўзбэцкую, катара гадзініна, і, не атрымаўшы адказу, паабяцца ўчэвары даць пытлю. Вярнуўшыся ж із працы, пабачыў, што сын застрэліўся

Чачэнія

З ліпеня ў Чачэнії доўжанаца "зачысткі", якія мала розньняца ад дзеяньняў дывізіі СС у Беларусі. Асаўліва жорсткія "зачысткі" прыйшли ў вёсках Асінаўская і Сернаводзк. Фармальна падставаю для карных акцыяў стаўся падрыў ля Сернаводзку міліцэйскага "уазіка" з 5-ю асобамі. Гэтыя вёскі знаходзяцца ля мяжы з Інгушэціяй, і сюды паўцякалі з Чачэніі многія мірныя жыхары, спадзеючыся аcaleць. Пакідаючы свае котлішчы, яны прыхапілі гроши ѹ каштоўнасці. Гэта ѹ прыцягнула ѹвагу фэдэралаў, якія, нібы марадзёры, шукаюць на гэтым вайне найперш пажывы. Аナンімны съведка, актывіст тутэйшага "Руху грамадзянскага непадпарядкованыя", апавядае: "У дэзвюх вёсках фэдералы затрымалі тысяччу чалавек і сагналі іх у поле паміж сёламі Скамашкі і Сернаводзк. Найперш адбіrali гроши ѹ каштоўнасці, а калі ў каго не было, таго забіrali ѹ патрабавалі выкуп ад сям'і. Зьбівалі ўсіх без разбору — мужчыну, жанчыну, дзяцей, старых. Прыкладамі білі маіх дзяцей — дачку 12 год і сына 10 год. Пастраляў ў вёсках усіх сабак і кароў. Мужчын ад 17-ці да 70-ці сагналі ў поле ѹ распачалі збіўцы ѹ ды зьдзекі. Людзі трапілі прытомнасці. Тых, хто варушыўся, білі прыкладамі ѹ ботамі. У аўтрафургоне катаўвалі людзей. Я бачыў, як акрываўленыя і беспрытомныя выкідалі на зямлю... Акцыя доўжылася дзве сутак. Уцекачы кінулі ѹ Інгушэцию — прач з Чачэніі, дзе чалавече жыцьцё набыло адмоўную вартасць". Гэтае съведчанье прыводзіць новы даклад Маскоўскага прадстаўніцтва міжнароднай правабарончай арганізацыі "Human Rights Watch" (HRW).

Усяго ў Ачхой-Мартанаўскайрайоні працягнулася 200 скарыагаў. Генэрал Уладзімір Малтанскі, камандуючы групоўкаю войскаў у Чачэніі, 14 ліпеня называў дзеяньні сваіх падначаленых у Асінаўской і Сернаводзку "шырокамаштабнымі злачынствамі". Аднак 15 ліпеня Малтанскай узяў свае слова назад. Вінаватымі сталіся самі чачэнцы — бо, напрыклад, наўшта хавалі гроши ѹ школы-міністэрства?

Дырэктар Маскоўскага прадстаўніцтва HRW, галіндзец Дырк Лохман і старшыня Рады таварыства "Мэмарыял" Алег Арлоў далі інтэрвю "НН".

Д. Лохман

КОММЕРСАНТ-ВІЛЬНЯ

"НН": Чаму менавіта зачысткі Сернаводзку ѹ Асінаўской выклікалі такі рэзананс? Наколькі мне вядома, гэткія акцыі доўжанаюцца ўжо некалькі год...

А.А.: Так, зачысткі ѹ Асінаўской і Сернаводзку — гэта зусім не ўнікальная ѹ экстраардынarnaя зьява. Зачысткі чачэнскіх сёлаў доўжанаюцца ўжо больш за 2 гады. Большасць акцыяў суправаджаеца рабаваннем, збіваннемі, катаваннемі, выкраданнемі людзей. Але гэтыя дзве вёскі знаходзяцца на мяжы з Інгушэцией. Людзі пачалі масава ѹцякаць туды, і гэта выклікала розгалас. На тыдзень-другі раней гэткія самыя зачысткі прыйшли ѹ Курчалойскім раёне: рабаваннне, забойства, фэдералы затрымлівалі людзей, трупы якіх потым знаходзілі ѹ ваколіцах аднавясковы.

Д.Л.: На пачатку лютага мы апублікавалі даклад пра масавыя забойства ѹ пасёлку Алды ля Грознага. Пасёлак быў абраўаваны ѹ спалены, эксгумаваны 30 труп. Забітыя быў ѹ веку ад году да 76-ці. Зачыстку ладзіў Санкт-Пецярбургскі і Пермскі АМОНЫ. Прокуратура ўзбудзіла кримінальную справу, але дасюль не названыя вінаватыя. Хоць жыхары Алды, што засталіся жывыя, маглі б пазнаць забойцаў. Толькі прокуратура, відаць, не зацікаўленая ѹ гэтым. У 2001 г. карныя акцыі прыйшли ѹ сёлах Курчалой, Цоцын-Юрт, Майртуп, Алхан-Кала, Старая і Новая Атагі, Дуба-Юрт, Дачу-Барзой, Чыры-Юрт і інш.

"НН": Каму выгадная такая

зачыстка? А.А.: Спачатку вайна была выгадная пэўным групоўкам вакол Пуціна. Яна была скрыстаная як выбарчая тэхнолёгія. Менавіта дзяяканьні вайне пэўныя групоўкі здолелі захаваць уладу. Цяпер гэтым палітыкам ля ўлады вайна непатрэбная. Але, зразумейце, цяжка выйсці з гульні, захаваўшы твар.

Цяпер вайна, у першую чаргу, выгадная сілавікам. Дзяяканьні ёй яны атрымліваюць узнагароды, мацуяць сваё становішча, а таксама, разам з рэгіональнымі элітамі, зарабляюць гроши, бо з Чачэні ѹ суседнія рэгіёны, пад прыкрыццем сілавікоў, цягнікі некантраліваваная вялізная пльыня нафты.

Дадайце сюды яшчэ гэтыя зачысткі, катаванні, кіднепінг — гэта ѹ камэрцыйнае прадпрыемства!. Яны бяруць ваших крэўных і патрабуюць выкуп. І вы заплоціце, бо інакш іх закатуюць. Вайна ператварылася ѹ камэрцыйнае прадпрыемства, і сілавікі вельмі актыўна супрацьстаяць ейнаму

спыненню.

"НН": Як рэагуе на вайну расейская грамадзтва?

Д.Л.: Расейская грамадзтва ня ведае прадыўніцтва пра гэту вайну. Агульнарасейскія тэлеканалы — ОРТ, РТР — не паказваюць ейнага адваротнага боку. Вядзенца шавіністычныя, аднабаковая прата-ганды. Маўляў фэдэралы — самаахвярныя героі, а чачэнцы — хціўныя зладзе. Таму расейцы не навідзяць чачэнцаў — усіх.

Каб перамагчы беларускіх і літвіскіх "зялёных братоў", КГБ па другой сусветнай вайне патраціў 10 год. У Ольстэры вайна доўжыцца дзесяцігодзьдзя. Расейская вайскоўцы таксама не дасягаюць посыху ѹ змаганні ѹ мабільнымі групкамі партызанаў — па 4-5 спрэктыкаваных байдзю кожная. Такія гурткі ладзяць трэкты ва ўсёй Чачэні. Разытраныя вайскоўцы адказваюць карных акцыямі супраць мірнага насельніцтва. Замкнёнае крывавае кола, якое падміляе Чачэнію, коціца па ўсёй Расеі. Ужо вядома пра некалькі жорсткіх забойстваў, учыненых быўшымі "усмірітелямі Чечні".

Святлана Курс

КОММЕРСАНТ-ВІЛЬНЯ

Голая праўда

*What solution?
— Revolution*

Антыглабалісты сваімі маніфэстациямі не сарвалі сустрэчы кіраўніку "васьмёркі" найбуйнейшых капіталістычных дзяржаваў, але посыпех мелі: ніхто ня ведае, "пра што зьбіралася" "васьмёрка", затое ўвесі съвет падлічваў, колькі чалавек паранена і колькі ачмурэла ѹ шэрагах змагароў з гляблізаций. А ёсьць нават загінулыя пад коламі аўтамабіляў. Сэнсоўная съмерць.. Гэта прытым, што ніхто ня можа толкам патлумачыць, супраць чаго ж змагаюць антыглабалісты. "Супраць гляблізациі сусветнай эканомікі", — адказваюць. Дык супраць чаго ж?.. "Супраць гляблізациі..." Дык супраць чаго? Ага, супраць "Макданальдзаў". А што, "Макданальдзы" горшы за "Чэбурэчныя"? Лудыты ѹ свой час змагаліся супраць машынай вытворчасці, і Байран ім вершы прысьвячали. Змагацца супраць гляблізациі — усё адно што супраць машынай (на якіх змагары ѹ Геную і пазъяжджаліся).

У савецкі час модна было пісаць: тое і тое рэкламуеца, каб адцягваць моладзь ад сацыяльнай ба-рацьбы і глыбінных маральных пытанняў сучаснасці. "Барацьба з гляблізацией" мне нешта вельмі нагадвае. Лукашэнка, дарчы, быў бы ѿ такай ба-рацьбы ня-кепскім рулявым. Барышеся, я буду вам тым часам кіраваць. Барышеся, каб мне латвей вас было трымаць.

А чаго вартыя такія крокі антыглабалісткіх колаў, як "сексуальны страйл", задума якога сышодзіла ад лідэра камуністаў Генуі Антоніё Бруна? Удзельніцы страйлку — прастытукі Генуі — звязвалі пра ўстрыманье ад сексуальных кантактў з усім, хоць як-небудзь спрычыніўся да арганізацыі сустрэчы "васьмёркі", — чыноўнікамі, паліцыянтамі, перакладчыкамі, кіроўцамі, акрэдytаванымі журналистамі. Маніфэстантамі, наадварот, свае паслугі пропаноўвалі па зынжаных цэнах, а то зусім задарма. Прастытукі тлумачыць гэтыя свой крок тым, што гляблізациі шкодзіць ім, бо ѿ іх звязваліся мноства канкурантак з Усходнім Эўропы і Афрыкі, што працуяць па "дэмпінгавых" цэнах. Во такія ѿ нас пратэстанты: межы, кажуць, адкрывайце, усё ўсім дазвольце, але дайце нам цэны трымаць.

Калі ж тутака паразважаць пра тое, што Расея стала паўнавартай капіталістычнай дзяржавай і кожны Вешнякоў мусіць з гэтым лічыцца? Няма як за звонам бітага шкла.

Мікола

Палеміка**Краіна няспраўдженых надзеяў**

Артыкул Марыі Жэго "Des "escadrons de la mort" dénoncés en Biélorussie" ("Разыгнаныя пра "эскадроны сымпіч" ѹ Беларусі", надрукаваны ѹ часопісе "Le Monde", 2 ліпеня 2001 г., выклікав рэакцыю Старшыні Рады таварыства "Мэмарыял" Алег Арлоў да інтэрвю "НН".

Артыкул расказвае пра новае ѹ расыследаванні зынкненінія вядомых палітыкаў Беларусі. Разам з тым, у артыкуле журналістка распавядае кароткую гісторыю Беларусі 90-х вельмі непісменна і несправядліва для беларусаў. Называе Беларусь беднай краінай на чале з маскоўскай креатурай — дыктатарамі Лукашэнкам, паклонінкамі Гітлера. Называе яе тыповай аграрнай дзяржавай, якая атрымала незалежнасць толькі ў 1991 г. і не знайшла нічога лепшага, як пайсці на саюз з Расеяй. Цяпер за Аляксандра Лукашэнкі дзяржава ператварылася ѹ марыянку ў

цыяй, і што варта размяжоўваць прэзыдэнта Лукашэнку і ягоную прамаскоўскую палітыку ды беларускі народ. Каб на новая каланізацыя, беларускі народ зъ ягонай сумленнасцю і праца-

ўтасцю хутка зрабіў

бы з Беларусі новую Данію ўсходу Эўропы.

Такі вось выйшаў працяг нашае

тэмы зь мінулага нумару: "Краіна

нашых няспраўдженых надзеяў".

Яны ня спраўдзілі нашых надзеяў, мы — іхных. Зъяўленыне артыкулу Марыі Жэго сымптоматычнае. У Францыі прызываюцца глядзецца на Беларусь праз расейскія акуляры. Але, здаецца, праблема, не ѹ неадукаванасць французаў. Няма сучаснага падручніка па гісторыі Беларусі па-ангельску ці француску, у які тая ж журналистка могла бы зазірнуць і падаць праўдзівыя звесткі. Дык якія могуць быць прэтэнзіі да шараговай французскай журналісткі?

Э.Л.

ТОЛЬКІ ЖМІНДА І ЛЯНІВЫ НЕ ЧЫТАЕ «НАШАЙ НІВЫ»
Падпісны індэкс 63125.
Падпіска на месяц каштую 929 рублёў.
Для менчукоў на шапік «Белсаюздруку» — 760 рублёў.

Помнік над катлаварім

Аляксей Дзікавіцкі

“Тут жыў, працеваў і любіў гэту зямлю род Скірмунтаў у 1740—1940 гадох” — па-польску і беларуску напісана на гранітнай пліце. Побач — герб Скірмунтаў, а таксама два крыжы — каталіцкі і праваслаўны.

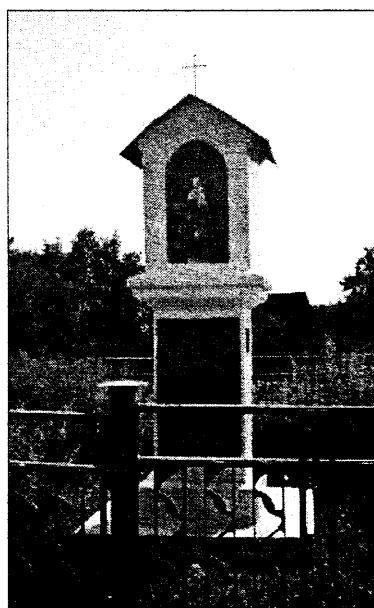
“Мae продкі-каталікі таксама паважалі і праваслаўную веру і нават ахвяравалі гроши на будаўніцтва цэрквай. Яны заўсёды казалі — Бог адзіны. Таму і я вырашыла, каб на помніку было два крыжы — мы аб'яднаны ў любові Божай”, — кажа спін Скірмунт.

Помнік стаіць на ўзгорку побач з вялізнай ямай, якая засталася ад царквы, дзе месьціліся склепы дзеяцца Скірмунтаў. Яны і цяпер ляжаць на дне гэтай ямы. Вакол — бярозы.

У 1939 г., калі прыйшлі саветы, першым арыштавалі Станіслава Скірмунта.

Больш ягоная жонка Ружа Скірмунт і дзеці Тэрэза, Гражына і Янэк бацькі ня бачылі. Толькі потым Тэрэза даведалася, што яе бацька не паспейшоў далучыцца да арміі Андэрса і паміж лягерам ды савецкай арміяй выбраў другое. Станіслаў Скірмунт загінуў у Польшчы.

Распавядаючы, што, калі пана Станіслава прыйшлі арыштуюваць,

сяляне акружылі яго шчыльнымі колам, каб абараніць, але, разумеючы, што можа праліцца кроў, ён папрасіў аднавяскойца разысьціся.

Перад прыходам чырвоных яе сям'я мела матычысць звяхаць за мяжу, але бацька не схадеў. “Цяпер, калі началася вайна, мы мусім клапаціцца пра людзей, з якімі прахылі столкі гадоў разам. Калі мы зъедзем, гэта будзе здраўда”, — сказаў ён.

Сям'ю пасля расстрэлу Станіслава вывезлі ў Казахстан. Там ад голаду памерла сястра Тэрэзы Скірмунт — Гражына, браты Янэка выратавалі казахі — забралі ў стэл.

Пэнсіянэрка Тэрэза Скірмунт жыве цяпер у Варшаве, але ня можа забыць сваю Радзіму. Нягледзячы на статы век і на вельмі добрае здароўe, яна дбае пра сваіх землякоў у Бакінічах. Прывозіла ў мясцовую школу падарункі дзесяцям, а ў чэрвені 1996-га сваім коштам усталявала ў цэнтры вёскі каплічку ў гонар Маці Божай “З удзячнасцю за захаванне”.

жыцьця ў пажары войнаў 1939—1945 гадоў, ахвяруючы гэту капліцу Тэрэза Скірмунт і жыхары вёскі Бакінічы”.

Яшчэ за савецкім часам Бакінічы застаялі да непэрспэктывных вёсак. Тут забаранялі будаваць новыя хаты. Цяпер прыкладна 60 хатаў пустуюць, а ў вёсцы засталося пад 200 жыхароў — людзі з большага сталага веку. Шмат хто з іх асабіст альбо са словаў бацькоў ведае Станіслава Скірмунта, які “панам быў не заможным, але гаспадаром добрым; хлопцам, што лазілі ў сад, ніколі ня біў — пасвяршы хіба трохі”.

Цяпер тут ёсьць школка (дзясятак вучняў), фэльчарска-акушэрскі пункт і крама з гарэлкай, “чарнілам” ды чакаляднымі пернікамі.

Жанчына ў краме кажа, што ня здолее набыць нават белага хлеба — у калгасе “нічога ня плаціць”. “Дурная я, усё жыцьцё працую, а грошай так і не зарабіла... Але, хлопчыкі, не ўспамінайце мяне ў сваёй газіде, а то й чорны хлеб адбяруць...”

У Бакінічы мы прыехалі амаль за п'ять гадзін да асьвячэння. Селі ў халадку адпачыць. Праз некаторы час спрацаваныя вяскоўцы паднесцілі нам, зусім незнаёмым людзям з гораду, добры шмат сала, памідораў, суважага малака. Размаўлялі, слухалі, запрашалі “добра пад’есці”. Мне падумалася — божыя людзі. Перажылі палякаў, саветаў, нацыстаў, якія ўшчэнт спалілі Бакінічы, ізноў саветаў з Гулагам ды працу за “пачалакі”, засталіся добрымі і ветльмі.

Баба Марыя (Міхалевіч), якая за польскім часам была нянькай у Скірмунтаў, цяпер адна жыве на ўскрайку Бакінічай. Ніяк не хацяла адпускаць нас: “Хоць яблычак вазьміце, хоць насеяньня сланечнікавага...”

Святочна апранутыя, вяскоўцы прыйшлі на асьвячэнне помніка. Службу ладзілі два святары — каталіцкі і праваслаўны. Тэрэза Скірмунт на развітаныне ўзяла іх абодвух за руکі. Фатаграфаваліся.

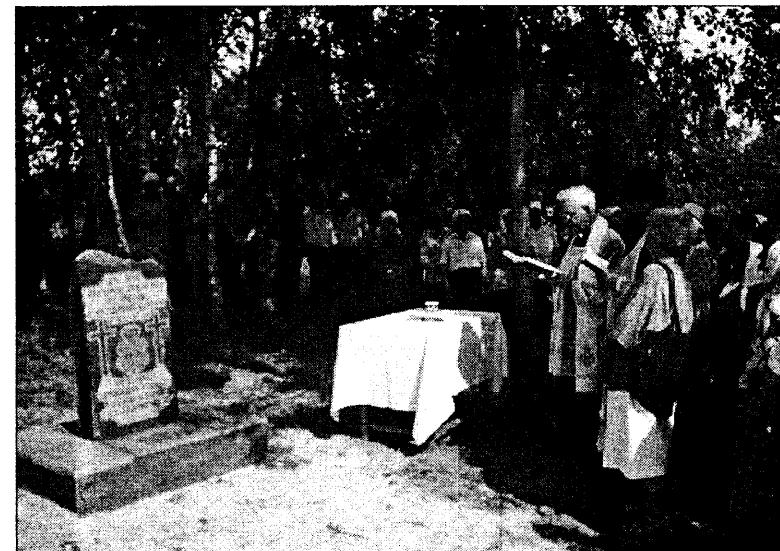
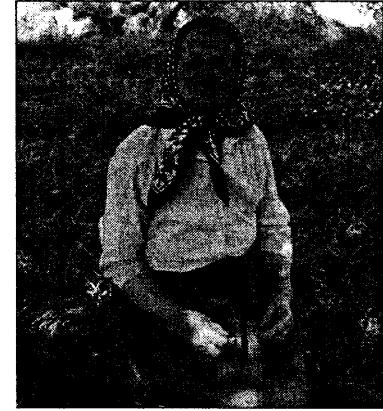
“Я хачу ўратаваць Бакінічы. Тут добрыя людзі і добрая зямля, і нельга гэту вёску так проста “спісваць”. Тут можна вырошчаць ды перарабляць садавіну — будзе добры прыбытак”, — кажа Тэрэза Скірмунт. Пані Тэрэза шукае ў Польшчы бізнесоўцу, якія хацелі бы інвеставаць гроши ў Бакінічы. Але ахвотных няма — з-за непрырабнага беларускага заканадаўства... Ня вельмі веру ў інве-

стыцы і старшыня сельсавету, прадстаўнік начальніцтва на цырымоніі.

Адна Тэрэза Скірмунт не тубле аптымізму: “Буду зараз ізноў зъбараць гроши з пэнсіі. Хачу пастаўіць яшчэ адзін помнік — дзяўчынку з галубком у адной руці і хлебам у другой. У памяць маёй сястры Гражыны, што загінула ў лягеры праз голад. Каб ніколі больш не было войнаў і голаду...”

Адзінае, што прасіла ва ўзрушаных землякоў пані Тэрэза — засыпаць пяском катлаван, на дне якога ляжаць яе продкі.

Тэрэза Скірмунт (зьлева) і Марыя Міхалевіч

“Улоў мой быў зусім міэрны і таму я быў злы, як поп, які прыйшоў на хайтры і раптам заўважыў, што нябожычык уваскраз. Мяне музычыла даўняя застарэлая хандра, якая варушылася ў тягі дні на дне кожнай беларускай души: нявера ў каштоўнасць сваёй справы, бясьцільне, глухі бол”.

Уладзімер Каараткевіч “Дзікае паліваньне карала Стака”

Застарэлая хандра, нявера і бясьцільне. Гэткі стан душы пакінуў беларусу ў спадчыну савецкіх пэрсыяд, калі Ўладзімер Каараткевіч пісаў сваю гісторычную бэлетрыстыку. Гэтыя пачуцьці вельмі сугуччныя дню сёняшняшняму.

Веру траба здабываць, веру трэба гадаваць, верыць можна стаміцца. Вера ёсьць працай. Гэта як з дабром, якое трэба рабіць, тады як злі прыходзіць найчасцей сама. Як і нявера, якая не вымагае ад чалавека ніякіх высілкаў. Сядзіш сабе і на верыш. Зі верай наадварот — ёю трэба авалодаць, а нявера, якую Даль называў няверствам, валодае табою сама.

Вера і нявера ў Беларусь

Адзін мой знаёмы, родам зь Менску, які жыве цяпер у Польшчы, пахваліўся, што нядаўна быў у Ангельшчыне. Ён з захапленнем распавядаў пра лёнданскія тэатры, пра “Ковэнт-Гарден”, пра “Роял Корт” ды багата чаго іншага. “Натуральна, — казаў ён, — нічога падобнага ў нас няма і я ня можа быць”. — “Чаму, — пытаюся, — натуральна? У нас жа ёсьць выдатныя рэжысёры, акторы, таксама вялікія традыцыі. Урэшце, нашы тэатры тамака ж, у Брытаніі, шматкроць атрымлівалі ўзнагароды...” — “Ну, што ты! Тамака ж усё гэтак зроблена, гэткія гроши ўкладзены... Ну, ты што, не разумееш, што такое Лёндані?” Розыніцу паміж Лёнданам і Менскам я разумею. Але не разумею, адкуль гэтак хутка бярэцца грэблівасць, а ў лепшым выпадку

скепсіс да ўсяго беларускага ў тых, хто яшчэ зусім нядаўна гатоў быў горача тое адстойваць, быў гатоў верыць у сваё. Можа людзі стамляюцца верыць бясконца?

Днямі давалася пагаварыць зъ яшчэ адной цікавай асабою. Яна тэатразнаўца й акторка, жыве ў Эўропе. Назаву яе Лізаю. Яе маці — шчырыя беларуска, як і ўся ейная радня, раскіданая па сусвете. Па вайне сям'я ўзяла выехала на Захад, доўга пераїжджалі з адной эўрапейскай краіны ў іншую, пакуль у адным з краёў не прыкіпелі. Тутака маці ўсе браты атрымалі адукацию, тутака абязвяліся сем'ямі. У гэтай вялікай радні заўсёды паноўнае месца займала беларуская мова. Колькі яна сабе памятае, столкі сваякі распавядалі пра Беларусь. Пра беларускія справы гаварылася ў заўсімі сталамі

и на адпачынку, на Каляды й на Вялікдзень. Здавалася, канца гэтых гамонкам не было. Прыйжджалі сябры й знаёмыя, і з кожным спатканнем усё пачыналася наноў: узаемны пераконваны ў сусветлай будучыні Беларусі, спрэчкі пра тое, як і што тамака ўладкаваць, як трэба вымаўляць тое ці іншае слова, як сипяваць песнью. Праміналі гады. Адышло пакаленне дзядоў і бабуляў. Многія пабраліся шлюбамі зь небеларусамі. А гамонкі пра Беларусь не спыняліся. Наадварот. Палова радні небеларускага паходжання пад уражаньнем гэтага зацягніці імкнулася падладзіцца пад гэты камэртон.

Сама ж рэальная Беларусь пакрысе сціралася ў іхнай памяці. У съведамасці Лізы, як і астатніх беларускіх дзяцей на Захадзе, Беларусь яўлялася калі ня рае, ды нечым да таго падобным. Тамака жывуць найлепшыя людзі на сусвете: зычлівия, ветлівия, гасцінныя... Там — неверагоднага хараства краівіды... Там — сапраўдныя сцятыні...

У сяроддзіне 90-х Ліза наведала Беларусь. Яна рыхтавалася да гэтае вандроўкі гадамі. І зь нецярпільным трымцэннем узіралася ў краівіді за акном цягніка: “Калі ж, нараэшце, Беларусь? “ Ну вось і Берасьце, Баранавічы, Століцы. Лясы, палі, лясы... У Менску людзі азіраліся на яе нетутэйшы выгляд з недаверам, у краме нейкай цёткай пачала абурацца зь яе беларускай мовы: вось, маўляў, прыажджаюць палікі, бэзэнфаўскі нацыяналізм тут разводзяць. Іншыя людзі, дазнаўшися, што яна з Захаду, дыспынна намякалі на гроши.

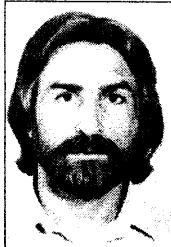
Стома матэрыялу

"Беларускі Гістарычны Агляд" неўзабаве часова прыпыніць выхад. У "Спадчыны" – новы рэдактар, і нарэшце зьявіца першы сёлета падвойны (№1–2'2001) нумар часопісу.

Беларускі рынак нацыянальнай гістарычнай прадукцыі малы. На краіну з 10-мільённым насельніцтвам, з добрым адсоткам інтелігэнцыі ў нас усяго тры сапраўдныя гістарычныя часопісы.

Генадзь Сагановіч заснаваў "Беларускі Гістарычны Агляд" у лістападзе 1994 г., ад таго часу выйшла 12 нумароў. "БГА" – акадэмічны часопіс эўрапейскай школы, разылчаны на спэцыялісту.

Аднак у Інстытуце гісторыі чытаючую яго лічаныя адзінкі. Колькі тыдняў таму Генадзь Сагановіч

Генадзь
Сагановіч

абвясціў, што былі здадзены ў друк апошнія два нумары часопісу. "Трэба ўзяць тайм-аўт, азірніца, паглядзець на ёсё зь іншага ракурсу, бо інакш цяжка пабачыць зробленне", – кажа ён. Ад 1994 г. Сагановіч фактычна адзін цягнуў "Агляд" ад пачатку і да канца. Стаміўся чалавек... Паралельна працаў у Інстытуце гісторыі, займаўся наўковымі досьледамі ды "Бібліятэканік БГА", якая, дарэчы, будзе пашырацца. За няпоўнія два гады ў гэтай сэрыі выйшли книгі пра Франца Кушала, Сымона Кандыбовіча, СБМаўцаў, Случчакаў... Кнігі, якіх дзяржаўныя выдавецтвы бяланца як чорт ладану.

Акрамя "БГА" з 1993 г. у нас выходзіць "Беларускі Гістарычны Часопіс", што з сур'ёзнага наўковага дэмакратычнага выдання паступова ператварыўся ў мэтадычны дапаможнік, які лепш было бы пераназваць "Праблемы выкладання гісторыі ў школе".

Была што наўкова-папулярная "Беларуская мініўшчына", якая закрылася пасля таго, як дзяржава адмовіла ёй у фінансаванні. Рэгіянальныя часопісы ("Гістарычны альманах", "Магілёўская даўніна") маюць маленькі наклад і разыходзяцца найперш у сваіх рэгіёнах.

Найбольш масавым беларускім гістарычным часопісам заўжды была "Спадчына", якая паўстала ў 1989 г. замест "Помнікаў гісторыі і культуры Беларусі" і друкаўала матэрыялы па "невядомай" гісто-

ры краіны. У пачатку 90-х яна адкрывала чытакам Вялікае Княства, Беларускую Народную Рэспубліку, несавецкую культуру. Ад 1995 г. у "Спадчыне" друкавалася то, што не могло быць апублікавана ў афіцыйным "БГЧ" і што не падыходзіла па наўковых критэрах "Агляду". Значная частка нумару адводзілася беларускай эміграцыі: Вітаўт Тумаш, Юрка Віцьбі, Антон Адамовіч... То пе расылася зь Нью-Ёрку Лявонам Юрэвічам.

Цягам апошніх двух гадоў "Спадчына" затрымлівалася з выхадам, не ўкладаўчыся ў звычайны рамкі. Так, чацверты нумар за 2000 г. зьявіўся пры канцы сьнежня. Падвойны №5–6 – сёлета ў сакавіку. А першага нумару за 2001 г. ўсё яшчэ няма. Пры канцы мінулага году папаўлілі чуткі, што часопіс спыніць сваё існаванне пасля №3'2001. Ягонаю рэдактару, Вячаславу Ракіцкаму, было цяжка спалучаць "Спадчыну" з Радыё Свабода: "Праца на Радыё Свабода вымагала регистрацыі ў МЗС у якасці журналіста

замежнага СМІ. У такім выпадку нельга было працаўцаць у беларускім выданні... Але, напэўна, галоўнае – я адчуваю стому. 12 год працы ў "Спадчыне" – гэта шмат, дай цяжка сумяшчаць дзіве працы адразу".

Цяпер праблема вырашана. Замест Ракіцкама рэдактарам стаўся доктар гістарычных навук і куратор аддзялення гісторыі Беларускага Калегіуму Захар Шыбека. Ён сказаў, што някіх кардынальных зменаў у часопісе ня будзе, папросту прыйшоў у стары калектыв новы чалавек. "Спадчына" мусіла быць выратавана – у часопісу больш за 1000 падпісчыкаў. Новая-стара "Спадчына" будзе арыентавана на публікацыю дакументаў, працуя краязнаўцам, музэйшчыкам, нездарма пэрыйдым мae адпаведную назну. Рэдакцыя адчувае віну перед чытакамі й хоча гэту віну загладзіць.

Літаратуразнаўца Арсен Ліс, каментуючы сітуацыю са "Спадчынай", кажа: "Галоўная прычына

машыну, якую яна неабачліва паставіла пад акном, разрабавалі за паўгадзіны. Не знайшоўшы сярод роачаў нічога вартага, паракідальнікі іх па мікрараёне. Праехаўшы кръху па вёсках і мястэчках, пражыўшы ў Беларусі зь месяц, Ліза вярнулася дамоў.

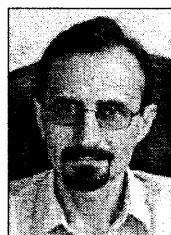
"Сылёзы, — кажа яна, — мянене душы. Сылёзы крыды. У мянене было адчувацьне, што мянене падманулі. Міне хлусілі ёсё жыцьцё. Я доўга не могла нават чуць пра беларускасць. Але пасля супакоілася. Mae сваякі не вінаватыя. Яны самі падманівалі сябе ёсё жыцьцё. Беларусь для іх ніколі не была рэальна".

Свякі Лізы, стварыўшы сабе ілюзію, не хацелі зь ёй разыўтаўца. Яны самі ці не наўмысна марудзілі з прыездам у Беларусь, каб не разбураць ілюзорнага съвету, у якім пражылі большую частку жыцьця. У большасці, яны гэта ніколі й не пабывалі ў сапраўдных вясковых хатах, на ўскрайках менскіх мікрараёнаў, не хадзілі па балатах, не зьбіралі тут

ўсіх бедаў у тым, што сябры рэдакцыі заняліся палітыкай, і фактычна ўсю працу рабіў адзін Уладзімер Ляхоўскі. Нягледзячы на то, што прыходзяць новыя кадры ў навуку, людзей не стае. Сейбітаў мала, а загон вялікі. Гэта сасам не стае людзей у літаратуре. Не дзеля "птушачкі", а па-сапраўднаму, глыбока ўваходзячы ў праблему".

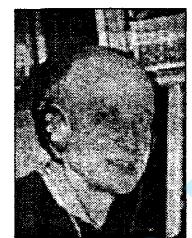
Тыя самыя слова пра стому пачуў нядаўна ад аднаго заўсёды жыцьцярадаснага і дэйнага рэдактара незалежнай беларускай газеты. Кажа, што апошні нумар газеты вельмі цяжка яму даваліся, вырываў амаль зубами.

I тут стома. Стома ад працы, шчырай, адданай, самаахвярнай. Стаміўся гісторык Генадзь Сагановіч, стаміўся рэдагаваць культуролягія Вячаславу Ракіцкі, філё-

Захар
Шыбек

Арсен Ліс: "Сейбітаў мала, а загон вялікі"

Вячаслав
Ракіцкі

заф Iгар Бабкоў з "Фрагментам", стаміўся несыці на сваіх пляяжах "Спадчыну" Уладзімер Ляхоўскі.

Імкненне забясьпечыць сям'ю й сябе прымуше браца за некалькі працаў адначасова. Адна, другая, трэцяя. Далей бяз гэтай працы ня можаш. Як тут адпачываць, калі можна штось зрабіць, каб заўтра праесьцей было і меней працы. А заўтра мы клапоцімся пра пазаўтрапа. Два, трэ, пяць год без адпачынку. Таму і прыходзіць стома, яна непазыбжная.

Існуе й стома маральная. 12 год тады пачалося чаргове беларускае Адраджэнне. Нацыянальны інтелектуалы спадзяваліся, што іх працы, без абрыдлага савецкага патасу і марксісцкай ідэалёгіі, знойдуць чытача. Але на дварэ 2001 г., а наклады книг, што выдаўца незалежнымі выдавецтвамі, ўсё вагаюцца ад 300 да тысячы асбонікаў. І складаецца ўражанне, што такога накладу хапае. На ўласныя вочы бачыў, як мала працевацься кніжак на Звяздзе беларусаў съвету. Не цікавілі нашу "эліту" нашыя кнігі. Вынікта складалі беларусы з Беласточчыны. Гэтыя накуплілі воз кніг. Павязуць іх туды, дзе стома матэрыялу не такая адчуваальная.

Эдвард Людовіч

Новыя эмігранты, карыстаючыся каламутнай беларускай сітуацыяй, шукаюць для сябе найперш матэрыяльных выгодаў. Яны едуть, каб лепі жыць. У тым загане яны. Але ж навошта па сабе пакідаць паніверкерку?

Не вяртаюцца вывучаныя за ажыялім беларускія студэнты! І аўстралійскі беларускі дзед не плянует легчы ў родную зямельку, застанецца на чужой назаўсёды. Атрымоўваеца пара: *нявера і неявртанне*. А вось арыстакрат Антоні Радзівіл лёг у сямейным склепе ў Нясвіжы. Назаўжды вярнуўся ў краіну працоў.

І Ліза вельмі любіць беларускі тэатар. Прыняхджае ціпера ў Беларусь ці не штогод. Вывучае беларускі тэатар, жыве ў беларускую культуру. І з кожным разам усё больш і болей прывыкае да краю, у якім нарадзіўся яе бацькі. Яна ве́рыць у яго. І шмат робіць у сябе ў Эўропе дзеля таго, каб пра Беларусь ведалі як мага болей.

Гары Куманецкі

БЕЛАРУСЬ ПРАЗ 100 ГАДОЎ Яшчэ не каралеўства

Вось, прапануе мне спадарства вымысьліц, якой будзе наша Беларусь праз сто гадоў. Але мне не ўдаецца сягнуць думкай аж гэтак далёка, таму прапаную некалькі прапазыцыяў аб тым, што будзе праз пяцьдзесят гадоў, г.з.н. у 2051 г.

Сталіцай Беларусі можа й застанецца Менск. Хоць будуць і іншыя прапазыцыі: напрыклад, Слуцак, Аспіновічы або зноў жа Наваградак.

Што адбяглікава будзе зменена – дык гэта пэўныя абласныя цэнтры. Буйныя адміністрацыйныя цэнтры блізу мяжоў дзяржавы прыцягніць людзтва з суседніх краінаў, і праз тое разыніца беларускія тых местасці. Таму цэнтрам Віцебскай вобласці можа стаць Лепель, Гомельскай – Светлагорск або Жлобін, Берасцейскай – Баранавічы, Гарадзенскай – Ліда або Наваградак. На ўзор амэрыканскіх штатаў, вобласці будуць больш самастойнымі. Магчыма, зьявіцца ўжо паміж імі розыніца ў заканадаўстве – абласныя рады будуць самі вытворцаць пэўныя законы. Наагул, пашырыцца самакіраванне.

Беларусь станеца цалкам савецкай дзяржавай. Немагчыма будзе, каб чыноўныя асобы наведвалі храм з мэтай самарэкламы і каб гэта паказвалі па тэлевізіі. Захаваеца шматканфесійнасць. Хрысьціянская канфесія нарашце пачынуць рэальна збліжацца. Узрасце ў ролі паганства – напрэклад, зьявіцца паганская ярархія. Вуліцы ў Беларусі будуць прыбіраць з дапамогай пыласосаў, а пэўную іх частку ў кожным горадзе мыцьця ўшамуніштва.

Людзі будуць пільнавацца сваіх спраў і менш цікавіцца палітыкай. Сацыялягічнае даследаванне пакажа, што 34% дарослых грамадзян на змогуць называць прызвішча свайго презыдэнта (да гэтага часу Беларусь яшчэ ня стала націцца). Бальшыня людзей будзе зарабляць на жыцьці цяжкай разумовай працай, седзячы дома ці ў канторы за кампютарам. Толькі пэўны адсотак змаймее прывілей прафесійна працаўца на зямлі. Дзеля гэтага будзе здаць адмысловы іспыт ды прызначыць па конкурссе.

Беларусь застанецца адной з нямногіх краінаў, дзе будуць прынятые строгі меры супраць распаўсюджання генетычна змененых расылінаў і прадуктаў. Мэта гэтых змененін – атрымліваць большы вынік за меншае працы. Але беларусы на будуць шкадаваць сілаў для працы. У пэўным сэнсе для беларуса прыярытэтам застанецца працэс, а не вынік.

Будуць дзейнічаць строгі амбе-

жаваныні й на продаж алькаголю. Алькаголь будзе дарагі.

Вялікую частку свайго бюджету беларуская дзяржава будзе выдаткоўваць на дэмэліярацыю земляў, каб аднавіць першасныя стан прыроды краіны. Штогод на гэтую справу будуць выдаткоўваць прыкладна столькі сама, колькі на ўесь працэс калечання прыроды. Падлучацца міжнародныя інвестары. І ўжо на Палескі зьявіцца ладненская балоты, хоць яшчэ ня столькі, як патрэбна.

Клімат зробіцца больш гарачым, таму ў гарадох на шматпавярховыя дамы будуць усталёўваць адмысловыя систэмы кандыцыянавання. Актуальнасць ациплінні ў зімовыя пэрыяд будзе зьмяніцца.

Чалавек атрымае магчымасць жыць вечна. Пасля таго, як цела зносацца (гадоў за 120), мозг будзе "перасаджвацца" на камп'ютар, і чалавек будзе бесъперапынна адчынваць сябе жывым і мець магчымасць камунікаваць з асяродзідзізмом. З часам гэта паслуга патаннене, і ўсякі чалавек будзе вольны выбіраць, карыстацца з яе або не. Знойдуцца й такія, што не захочуць чуць.

Будзе больш свабоды. Людзі зразумеюць, што свабода – гэта не калі нешта дазволена, а калі забаронена.

На будзе ніякіх перашкодаў у распаўсюджванні інфармацыі. Бо інфармацыя можа быць толькі каліснай, а шкоднае –

Віктор Шніп

Баляды нашай вясны

Гэта наша з табой, як Галгофа, Эўропа,
Гэта наша з табой, як магіла, зямля,
І глядзім мы з акон, нібы дзеци з акопаў,
На пачатак вясны, дзе з табой буду я
Ад вятраў не хавацца, што дзень разъездзімаюць,
Як агонь, ад якога асветліміся мы,
Па якім нас з табой на чужыне пазнаюць,
Як мы выйдзем, нібыта з блакады, зь зімы.

Гэта наша з табою вясна маладая,
Гэта наша з табой, гэта нашай з табой
Зорка ў небе ўышла, як страла залатая.
Я памерці хачу ад стралы залатой
Не ёд змроку, што ў цесных, як норы, пакоях,
У якіх мы жылі, у якіх мы жывём
І чакаем вясны, быццам казачных вояў,
Што сувято прынясць нам у кожны наш дом.
Толькі не прынясе нам нікто і нічога
Ні сягочня, ні заўтра, ні праз тысячу год,
Бо тут наша вясна, бо тут наша дарога,
Бо тут наша любоў, бо тут наш эшафот...

Баляды краіны

Мы сабе прыдумалі Краіну
І, самотнія, туды ўцяклі.
Як анёл прыносиў Богу гліну,
Нам прыносіць роднае зямлі
Чорны воран, што дзяўбусы ці нам вочы
Будзе, як забудземся, што мы
І чаму ў далёкім сьвяце воўчым
Мы свае пакінулі дамы...
Мы сабе прыдумалі Краіну,
І Краіны гэтае німа,
Як зімой німа лісця ў асіны,
На якой павесіцца зіма.
Ну, а воран чорны прылятае
І штодня прыносіць нам зямлю,
На якой Краіна прадастае
З боскіх словаў "Веру" і "Люблю"...

Мы сабе прыдумалі Краіну,
Як калісці Бог прыдумаў нас
І яму анёл прыносиў гліну
Белую, як непачаты час...

Зімовая баляды

Людміле

Жывыя... Жывыя... Жывыя...
А вечер за вонкамі вые
І сьнег, быццам белы пажар,
І ў сьнезе, як прывід, ліхтар
На вуліцы белай стаіць.
Мы дома. Нам хочацца жыць,
Як снегу, што зь неба ляціць
На кветкі жывыя... Жывыя,
Нібы матылі мы начныя
З апаленым крыльлем... Жывыя...
А некаму съмешна да съёз,
Што я табе кветкі прынёс
Жывыя... Жывыя... Жывыя
Нібыта анёлы ручныя,
Бяляюткі ружы. Жывыя.
А вечер за вонкамі вые
І сьнег, быццам вечны пажар,
І мы далятаем да хмар
Жывыя... Жывыя... Жывыя
І гэтamu съвету чужыя,
Як кветкі зімою жывыя...
Жывыя, як слова съвятыя,
Як Авэ Марыя, як Авэ Марыя...

Баляды Ноя

Мне ў каўчэзе Ноевым сярод патопу
Доўга снілася спакусна па начах
Залатая, быццам бы агонь, Эўропа,
Шэрэя, як попел на пустых палях.
Мы плылі няведама куды праз вечер
І здавалася, што падмануў нас Ноі
І нікто не застанеца ў гэтым съвеце,
Ну, а з нас нікто ня трапіць нат і ў той.
І глядзеў я ў далячыні, нібыта ў прорву,
Чорную, бясконную, нібыта сон,
І глядзеў на Ноя, як кароль на торбу,
У якога слугі адбрабілі трон.
І плылі мы доўга, і плылі мы вечна,
І сваю Эўропу кожны адшукай,
Шлях каўчэга ў моры стаўся Шляхам Млечным,
І каўчэг у небе, як анёл, прапаў...

І гляджу я ў неба і чакаю Ноя,
І мне часта сънніца доўга па начах
Мора, быццам бы вугольле, залатое,
Шэрэя, як попел на пустых палях...

АЛЕНА АДРЧЧИК

Арцём АРАШОНAK

Промні сонца...
У срабры павуцінна
Адзінокая хата.

Ліст каханай...
На аркуш гаперы
Упалі пляскі ружы.

На лузе спыніўся селянін...
Што можа быць
Прыгажэйшым,
Чым уход сонца?

Начны спакой
Парушы плач савы...
Душа шукае прытулку?

Зоя БАБРОУНІК

СУМНЫ ДЗІЦЯЧЫ
БЛЮЗ

Калі мая матуля едзе ў
лазінно,
Заўжды мяне бярэ яна з
сабою,
І нас з сабакам удаваіх, як
вязніў,

Заўсёды пакідае ў
"мэрсэдэс".
А мы праз шкло на вольнае
паветра
Глядзім і бачым усіх, хто
ходзіць міма.

На зайдарасны позіркі ў

адказ

Мы разам высалопваем

языкі.

На жаль, з сабакам нельга ў
супермаркет.

Ну, а мяне заўжды бяруць з

сабою,

Заўсёды для мяне купляюць

цацку,

Майму сабаку выбіраюць

"чапі".

Мы разумеем — густ у
дзядзькі добры,

І ён з павагай ставіцца да
мачі.

Мы разумеем — зараз не

скачыце.

Мы ціха разглядаем

падарункі.

Калі мае сябры прыходзяць

у хату,

Яны заўсёды быццам

вар'яцеюць.

Іх засмучаюць кованыя

дзвіверы

І новыя камптарнныя гульні.

Але часцей за ўсё адзін я

дома,

Ня лічаны маўклівае
прыслугі,
І мы з сабакам разам на
канапе
Ляжым, або ўдвох смакуем
чыпсы.

Я ўчора выпадкова трапіў у
краму,
Якую называюць камісінай,
Туды матуля ланцужкі
завезла,
Якія за сезон павышилі з
моды.

Мне зразумела стала так
дарэчы,
Мяне апанавалі жах і холад:
Туды здаюць патрыманыя
рэчы,
Магчымы, і патрыманыя
дзяцей.

Ярына БЕРАСЬЦЕЙСКАЯ

Цалую дотыкамі пальцаў
Цябе, як кветку,
асцярожна,
У шматлагосце варыяцый
Твой шэпт узёнэслы і
трывожны.

Ты прапануеш
паўстагодзэдзя
За тое, што табе належыць
ня буде,
У маўклівай згодзе,
Падзелена Хрыстом і Будай.

Хацела паўстагодзэдзя
слухаць
І чуць пустых пакояў рэха,
Трывожны шэпот і завіруху,
І цвінтароў халодных
уzechу.

Дзе сустракаліся мы зредку:

Жабрачкі, прастыуткі, геі...

Як дзіўна, заквітела кветка
За кратамі аранжарэі.

Аляксандар БЛОК

Гра мужнасці і пра
подзьвіг, і пра славу
ня помні я, прыгрэўшыся ў
цяпле,

Калі твой воблік у
звычайнай раме

Перада мной съвяціцца на

стале.

Прыышла пара, калі пайшла

ты з дому.

Пярсыцэнак запаветны я

згубіў.

Свой лёс тады даверыла

другому,

І твой чароўны воблік я

забыў.

А дні праклятая круціліся

сувоем.

Распуста і віно ўладарылі ў
жыцьці.
Успомні ў цябе прад
аналоем,
Я да цябе імкнусці ў
забыцьці.

Цябе гукаў, ды ты мяне ня
чупа!
Я сълёзы ліў, спагады не
дала.
Журботна-сіні плашч ты
апранула,
Уnoch сырому з дому ты
сышыла.

Ня ведаю, дзе гордасці
прытулак
Ты, мілая, пяшчотная,
знайшла.
Я сплю, ў сънне твой сіні
плашч, завулак,
Той, па якім ты ў noch тады
сышыла.

Ня марыць больш пра славу
і хананье.
Усё мінула, маладосьць
прайшла.
І воблік твой! Партрэт у
простай раме
Сваёй рукой прыбраў я са
стала!

Пераклай В.БОЛБАС

Ян ДЗІВАСІЛ

ЗДРАДА

Рамантычная ноч
з рамантычнай жанчынай,
пераміргванье зорак
і маладзіка...

Нас нэапалітанская

"Санта Лючыя"

павяла па ляцункавых

пляжных пясках.

Зіхатлівая пырскі
зь Міжземнага мора —
цераз Альпы, Карпаты —
сягала да Ціны.

Мне яна: "Ах, сінёр!",

і ў адказ: "Ах, сінёра!" —

у прысутнасці вольхі,

бярозы, сасны...

Літаратурны сэмінар

Алесь НАРКЕВІЧ. Верш варсты добра гавора слова за Ваш погляд на

сучаснае жыцьцё і пазыцыю. Пишце так і далей.

Паўлу Хадзінскаму. "Караліна" магла б жыць на старонках

"НН", калі б твор пра яе быў не шматслоўным.

Юрасю Зялевічу. У вершы цікавыя думкі, але як твор не

атрымаўся.

Вініку. Пішучы вершы, не забывайцеся, што ў іх, акрамя

думак, павінны быць дакладнымы рытм і рыфма.

Сымону з Дзяллава. Ня ўсе вершы, у якіх пішацца пра тое,

што нам дроніна жывеца, могуць стаць зъявай літаратуры.

Вучыцца ў Багдановіча!

Усім. Добра, што дасылаеце "Вершы на Свабоду", але не

забывайцеся і пра "НН".

Першае Купальле тысячагодзьдзя

Працяг са старонкі 1.

Паэт-бубнач (свой верш ён дэкламаваў, адбываючы ритм на маленьком барабане) быў убрани ў надзвычай прыгожую мантую барвога колеру.

Як толькі Тарас Паравы закончыў сваю эпетычную галосным: "І помста маскалям не за гарам!", ля мастака і паэта звязаўся старшыня магілёўскага гарвыканкаму сп.Красноў, які па-гаспадарску нясьпешна рабіў агляд съята. Адмовіўшыся (відаць, з-за вялікай сціпласці) пазаваць мастаку, старшыня гарвыканкаму накіраваўся, бясспречна, да самага цікавага аб'екту на Святым возеры — скульптурнай кампазіцыі "Маріла лява", вылепленай з пяску наўчэнцамі Беларускага ліцэю мастацтваў пад кіраўніцтвам Генадзе Лойкі. Відавочна крануты такою чыста ленінскай сціпласцю, Але́сь Пушкін, плюнуўшы на свае партрэты і на наўдзячныя магілёўцаў, кінуўся на юздагон за сп.Красноў і са словамі "Жыве Беларусь!" падараў яму трэх плякацікі з выявамі Каліноўскага, Каараткевіча і Пазнянкі. Расчулены такім дарункам, старшыня гарвыканкаму прамовіў: "Да, будзе жыве Беларусь". У гэты час музыка на эстрадзе сціхла, і пачалася другая частка съята, звязаная непасрэдна з самім горадам Магілёвам і легендай пра Машэку.

Для гэтага ля самага берага

змайстравалі яшчэ адну сцэну. Стамлённая самотнай мілагучнасцю расейскіх рамансаў і заўсёдным аптымізмам савецкіх песен, магілёўцаў і гасцей гораду пачынтула на нешта сваё, роднае, і таму, калі на гэтай сцэне пачалі выступаць беларускія барды (Зыміцер Сідаровіч, Андрэй Мельнікаў), пазэты (Тарас Паравы), а таксама фальклёрныя калектывы "Госьціца" і гісторык Iгар Пушкін, які вельмі экспрэсіўна, ледзьве не па ролях узнаваў у памяці магілёўцаў апошнюю ноч з жыцця Машэку, раздасці народу не было канца. Знайшліся, праўда, цынікі, якія

падчас выступлення сп.Сідаровіча зазначылі, што праспівалі б лепш, але іх, на шчасце, было няшмат. Канцэрт цягнуўся добрая паўтары гадзіны (барды не шкадавалі сваіх сілаў і сипявалі, колькі маглі, а "Госьціца" выступіла ажно два разы) і завяршыўся дзесяці а палове на 11-ю. Пад канец канцэрту на сцэну запрасілі стваральнікаў скульптуры "Маріла лява" Генадзе Лойку і яго славную каманду, якім людзі доўга і ад душы пляскалі ў ладкі. А пляскаць і сапраўды было за што. Кампазіцыя, створаная на беразе ля самай вады, уражвала сваім манумэн-

САМІЛЕР РАГЧОУ

пошукі папараць-кветкі. Аматары піва працягвалі нясьпешна ўжываць свой улюблёны напой, які пасыпей да гэтага часу крыху ахаладзіцца. А ўдзельнікі скульптурнага пленэру пасыпляшчаліся на цягнік Магілёў-Менск, які адыхаў 0.30. Словам, съята праішло так, як треба, і ніхто ня быў пакрыўджаны. Нават Але́сь Пушкін, які стравіў ужо ѿсялікую наядзу намаляваца хаця б адзін партрэт, нарэшце зарабіў свае 10 тыс., выявіўшы каліровай крэйдай аблічча Васіля Дранька-Майсюка, сына вядомага паэта Леаніда.

Базыль Абрахамовіч

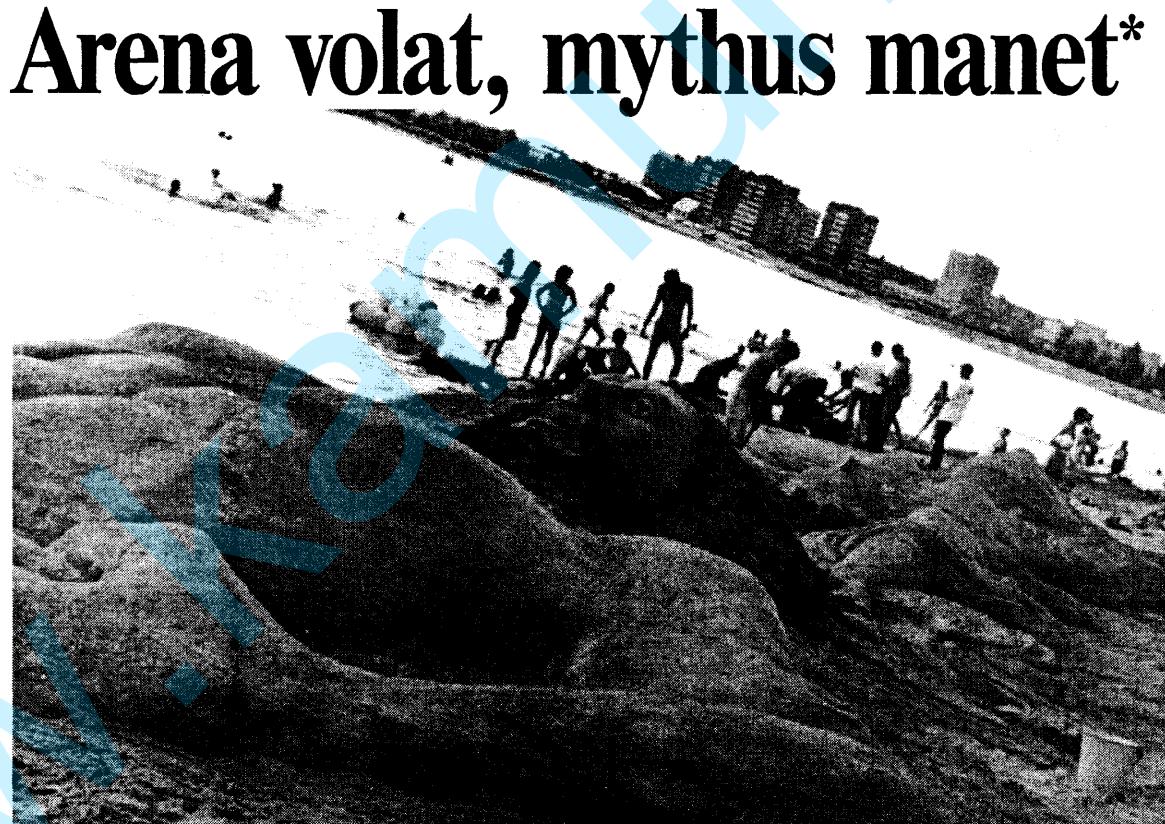
Hienik Łojska
kiraūnik pleneru
«Lehienda ź piasku»

Kališci mastak Aleś Puškin horača adhuknuūsia na majo zaprašeňie paudzieńničač u raskopkach Rahniedy. Pryblizna jaho stovy: «Druža! Zamki na piasku — heta tak fajna! Heta tak pa-bielarusk! Kudy nia kiń vokam — usio ū ruinach, usio rassypajecca, jak piaskok miž palcau».

Sapraūdy, dosyč charakternaja rysa našaha času. Uziač, da prykładu, nijasnyja abrys BNR: Radzima tut, urad tam... Takaja ž mrojnjaja bielaruskasč prasviečvajecca i ū naźwie muzyčnaj dziaržavy NRM. A ciapier na bielaruskim dalaħladzie paustaje jašče i naša fata morgana — «Lehienda ź piasku». Što heta takoj, ja i chaču rasپaviešci.

Heta — plener piaščanaj skulptury. Heta — supołka maładych mastakoū, vučni i studenty mastackich (i nia tolki mastackich) ustanowau, jakija žbirajucca štoteča raskopava z piasku, dastavač z-pad ziamli na śvet Božy čaroūnuju bielaruskiju lehiendu. Starajemsia raskopovač lehiendy na ūvieš ich valatoūski rost, takimi, jakimi jany i jośc. Bo piask — matarjal lohki dla skulptury, a my — chłopcy dužyja, dyk čaho ūžo raźmieňvaca na drobiazi.

Usio pačafośia ū Zaslau. Tam 1000 hadou lažala Rahnieda. Kab bielaruskij narod nie dastaū jaje ū jubilejnij hod, heta bylo b prosta zlačynstvam. Tady ž naradzilasia ružovaja mara zachapić našu Vilniu i ūcieľavič tam son Hiedymina pad nazvaj «Žalezny voúk ź piasku». Ale my ničoha nia viedajem pra toje, jakija tam umovy, ci jośc tam piask naahuł. Dyk pierš čym jechać za miažu, my rašyli «pakaštavač» Mahilova. Nieki daloki, mabyč, hukašyski horad, zatoje lehiendu maje mo najpryhajejišu ū Bielarusi: «Mahila lava». Voś uzo i Mahiloū za plačyma. A ū našych marach śpieje biekitny peryjad. «Sinaja-sinaja» — tak možna nazvač našu buduču zadumu. Ja čiu, što viatry padnimajuč z Sachary piask, pieranosiač jaho cieraz mora i

skidvajuč tolki na adnu vyspu z usiaho Kanarskaha archipelahu...

Ale pakinem pakul mroi. Viernimsia da pleneru, jaho struktury. Piaščanyja skulptury, jak viadoma, nietryvalyja, jany lohka ražievjavucca. Ale my nie škadujem. Na našym viaku vuń kolki hlinianych dy plastylinowych skulptury žničajecca padčas navučalnaha pracesu. Naš plener taksama svojeasablivy letni semestar. Dyk piaskok tut — usiaho tolki matarjalnaja nadbudowa. Idealaičnym ža bazysam žjaūlajecca NACYJANALIZM.

Dziaržaūnaja mova pleneru — tolki bielaruskaja. A kab bylo jašče kruciej, dyk hrafika movy — łacinka. (Zaodno vučni znajomiacca ź Bielarusiaj eūrapiejskim abličy.) Kožnaje słowa, vymaūlenaje pačužynsku, aznačaje, što ū hety čas, u hetym punkcie prastory bielaruskaje słowa nia vymaūlena, u hetym momant bielaruskaja mova žniščana. Heta — trahiedya. I heta — skrož. A mnohija baračbiti za Niezaležnaśc, jakija hukauč «Żyvie Bielaruś!», hetaha nie zaūvažajuč, naadvarot, šukajuč

apraūdańi svajoj rasiejskaj movie. Ja chaču, kab tak nie bylo ū našaj «Lehiendie ź piasku». Svaim vučniem ja nakazvaju, što padčas pleneru tre budzie razmaulač tolki pa-bielarusk, spiavač rodnyja pieśni, davač interviju tolki biełaruskamoučným žurnalistam, karaciej, musova byc nacyjanalistami. Słowa strašnavataje dla ludu paspalitaha. Ale perspektyva pažyc letam u namiotach udalečyni ad bačkoū, pobač ź siabrami, pad huki hitary, vabič bolej.

My — nacyjanalisty. My chočam žyc siarod svajoj nacyi, chač mizernaj, chač raściarušanaj pa ūsiój Respubly Bielarusi i navat daloka za jaje miežzami. Naša nacyja rašcie. Paralelna ismū ūsiy śvet. Imiajamu — savok. (Jośc takaja občinost ludziej, jak kazuā Brežniev.) Niejak u Mahilovie adzin žurnalista, pačuūšy majce razvahи pra nacyjanizm, zadaū pravakacyjnaje pytanie: «Voś hetu Mašeka, što paziraje ź piasku, lehienda pra jaho naležeč prostym mahiloūcam ci vam, nacyjanalistam?» Ja zadumaūsia, bo pryjechaū ź Miensku, sam rodam z-nad Niomana.

Sapraūdy, chto haspadar, chto spadkajemca nacyjanalnaj tradycyi, my ci savok? Kim žjaūlajecca Mašeka dla saūka? Asiškam? Vołatam? Nie, savok chacieū by nazvač «boğatym». Dy niemahčyma heta pry žyvoj bielaruskaj movie. I savok hatovy adsiačać, jak toj chvost pa samuju ſuju, i rodnuju movu, i Mašeku, i architektturnuju spadčynu. Darečy, ekskursija pa Mahilovie idzie pa namiotach udalečyni ad bačkoū, pobač ź siabrami, pad huki hitary, vabič bolej.

My — nacyjanalisty. My chočam žyc siarod svajoj nacyi, chač mizernaj, chač raściarušanaj pa ūsiój Respubly Bielarusi i navat daloka za jaje miežzami. Naša nacyja rašcie. Paralelna ismū ūsiy śvet. Imiajamu — savok. (Jośc takaja občinost ludziej, jak kazuā Brežniev.) Niejak u Mahilovie adzin žurnalista, pačuūšy majce razvahи pra nacyjanizm, zadaū pravakacyjnaje pytanie: «Voś hetu Mašeka, što paziraje ź piasku, lehienda pra jaho naležeč prostym mahiloūcam ci vam, nacyjanalistam?» Ja zadumaūsia, bo pryjechaū ź Miensku, sam rodam z-nad Niomana.

Mnie chaciečasia b paraicca z čytačami «Našaj Nivy» nakont adnaho našaha nováha projektu. Jon žnyvajecca «Slach z «varahau ū hreki», U Eūropie ūsiō bolšuju papularaś nabyvaje ideja paviarnuč vektar «uschod—zachad» na 90 hradusaū. A dla bielarusaū jana na

redkaś aktualnaja. Za apošnija stahodzdi Bielaruś raždierata pamiž Zachadam i Ūschodam. Kab zaryjentavacc, asensavač svajoj miešca na ziamnoj kuli, nam nieabchodna ūsviadomič naturalnuju voś pamiž poūnačču i poūniem, pryhledziečca da ptušynaha palotu ū vyrąj i z vyrąj.

My zaprašajem 10 krainaū, što na poūnačču i poūniem ad Bielarusi (aproč Rasie i Polščy, zrazumieťa) sabracc ū Zaslaūi (u pupie ziamli). I chaj kožny narod raskapaje ū piasku svaju lehiendu. Heta budzie nazycvaca: znajšli ſlady svaih prodkaū u našaj ziamli. Supolnaja praca na piasku, žycio ū namiotach, mižnarodnya kantaky pamiž moładździu, navukovjja dakkady pry vohniščy, zaklučny kancert «pry ſcižmie ludziej niežličonym» — voś tyja vabnoty, što musiač zhurtavač nacyju na tydzień vakoł hetaj akcji. (A savok chaj adpačyvaje.)

Dyk voś, ja žviartajusia da nacyjanalistaū, chto adčuvaje patreu «Slach z «varahau ū hreki», chto maje mahčymaśc̄ dapanahčy. Adhuknicesia! Davajcie zlučym našyja namahańi!

P.S. Karystajučsia mahčymaśc̄, chaču vykazauč padziaku ūsim, chto dapanahau nam kapač «Mahila lava». Mahiloūskamu harvykanamu, jaki arhanizavač pryzow až 20 mašyn piasku, Utadzimieru Kraičanku za arhanizacyju žytla ū namiotach, historyku Iharu Puškinu, skulptaru Utadzimieru Konanavu, nu i, viadoma, «Kotu siabrou», jakeje nas tak smačna padkormilivata i marozivami, i «pirozivami». Dziakuj ūsim!

P.P.S. Vobraz Mašeki znajšoūsia dosyč lohka. A voś jaho kachanaja Pradslawa (imia ź lehiendy) ci Natałka (jak jaje nazvač Kupała) nijak nie ūkladwalaśia. Adpaviednaja pastava znajšasja, jak tolki my ūbačyli znakamity mahiloūski pomnik baračbitam za svabodu, ci, jak jaho ū narodzie achryścili, «Aksana, što biažyč ź «Laūsanu». Imia autara pomnika taksama adpaviedna laħlo ū našu «Mahila lava», heta — Leū Humileūski. Takim čynam, my dałučylisia da tradycyi davač novyja imiony Mašekavaj kachancy.

* Piasok žlataje, mit zastajecca

Вэраніка Круглова

"VERANIKA KRUHLOVA & EXPERIENCE IN BERLIN".
(р) 2001. Сыгнальнае выданье

Гэта яшчэ не тыражаваны альбом, але ўжо і ня дэма. Пакуль бракуе вокладкі, аднак запісы даюць поўную інформацыю пра амаль сольны праект "крыяні" Вэранікі, рэалізаваны ў Берліне з дапамогай міжнароднага бэнду. На жаль, не могу называць гэтых музыкаў з-за адсутнасці той самай вокладкі. Адно можна сказаць, што ўсе яны схільны да джазава-імпрывізацийнай стылістыкі і менавіта таму адвахваліся эксперыментаваць на глебе народнай музыки — твораў, як варта думаць, прапанаваных самой Вэранікай.

Запісаны на дыску матэрыял можна клясыфікаваць як *world-music* зь вельмі выразным джазавым акцентам. Нельзя сказаць, што яна адразу кладзеца на душу. Музыкі ні здолелі цалкам адварвацца ад народных песен, якія самі па сабе — ня вельмі зручны для менавіта джазавага імпрывізавання матэрыяла. Але я так атрымаўся найбольш "пра-сунуты" ў сучасную стылістыку праекта, што паўстаў з уздзелам беларускіх выкананіц. Гэта сапраўды смелы і спраўды спречна. Галоўнае — не шабленія і не зіграна. Менавіта такія вось эксперыменты і прыносяць найбольшыя плюны.

Вэраніка абраала знаёмы рэпэртуар: "Купалінку", "Ой, рана-рана", "На гарэ царкоўка", "Я скакала, я плясалі", а таксама дэльве песні па-расейску. Зы дзесяці запісаных твораў, усяго два — чыста інструментальныя, прычым адзін з іх уяўляе сабой такую сабе фартэпіяну баладу, якая прыгожа гучыць на фоне харовых партыяў (плён працы Вэранікі ды гукарэжысера).

Ансамбль, апрача рytм-групы, узбагачаны трубой, скрыпкай і фартэпіяной, прычым труба найчасціц выступае як вядучы інструментальны голос. У сэнсе аранжавання інструментальныя партыі выкананыя не заўсёды роўна: ёсьць эпізоды вельмі ўдалыя, ёсьць і такія, што прыкметна "кульгаюць". Але той факт, што ўпершыню беларускі мэліс ушчышльную сутыкнуўся з джазавай стылістыкай, прымушае звярнуць на гэтыя запісы пільную ўвагу.

SLUCHATCH, natürlich

Без білета

"НА НЕБА".
Гурт "Без білета".
(р) 2001. Выдавец
не пазначаны

Наагул, адсутнасць на дыску апазнавальных зна-
каў выдаўца — гэта яскрава прыкмета нецывілі-
заванасці музычнага рынку, што, між іншым,
дазваляе пускаць плёткі адносна таго, што пэўныя
пазыцыі не тыражуюцца, як належыць, а праста на-
разаюцца ў колькасці пары дзясяткі штук.

Тая заўвага, спадзяюся, гэлага дыску ня тычыцца.

Да таго ж, афармляючы альбом, нязнаны выдавец да-
пусціў яшчэ адзін ляп, "забыўшыся" згадаць аўтараў му-
зыкі і вершаў, што таксама зусім нецывілізавана.

Альбом канцептуальная падзеяны на дэльве часткі: беларускую, так бы мовіць, і паларна-аэрапланную.

"Мая краіна Беларусь", якая адкрываеца просьцен'кай песенькай зь яўным водгукам "El Condor pasa", зболшага вельмі традыцыйная, хоць і выкананая на належным узо-
роўні. Тут шмат фальклёрнага настрою, шмат даўно прой-
дзенага, нават у беларускай музыцы, тут вельмі дарэчы дзяячы голос (дакладна ў стылі песні "Валадар") і скрыпка, але Віталь "Артыст" і калегі кроначы тут даўно ходжаным шляхам, прапануючы часам нешта зусім ня-
цымнае па сэнсе — кшталту песні "Прывітаньне".

Другая частка альбому — расейскамоўна і называеца "Песні полярных лётчиков". Вось тут "Без білета" дэманс-
труючы куды больш арыгінальнасці. Акцэнт робіцца на інструментальныя партыі, і тут музыкантам ёсьць што па-
казаць — як, напрыклад, у песні "Вертолёты", хоць яна
не перагружана сэнсам. А вось "Всплеск" пачынаеца
цытаваньнем "Concierto de Aranjuez" Хаакіна Радрыга, па-
сляль чаго, аднак, жахлівага правалу ў разыўці кампа-
зытарскага мысленія айчынных рокераў не назіраеца.
Вось што значыць, ня маючи білету Саюзу кампазытараў,
умець далікатна прылашчыцца да клясыкай!

Завяршае альбом вельмі ўдалая песня "Rozgrywane wibracje", мяркуючы па мове выкананьня, — польская паходжаніна. Калі б увесь матэрыял альбому быў гэткага ж узору, за маладу зъмену беларускіх рок-музыкантаў я быў бы спакойны і мог бы з чыстым сэрцам спачываць, нібы на небе.

А пакуль безьбілетнік будуць маляваць на вокладках чарговых альбомаў малых з коскамі, а музыка групы — бадзяцца паміж Беларускай і Паларным кругам. Я жыву ўпэўненасцю, што адпачываць буду ўшчэ якім.

СЛУХАЧ Унебаняўзенты

Чысты глас

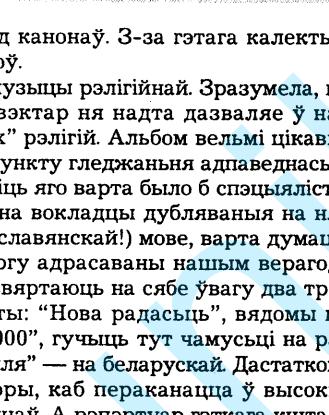
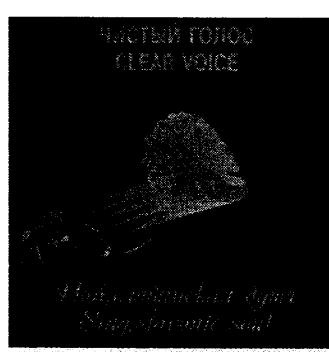
"ПОЙ, СЛАВЯНСКАЯ ДУША". Вакальны гурт "Чысты глас". (р) 2000, "Ковчэ".

"РОЖДЕНИЕ НА НЕБЕСАХ". Вакальны гурт "Чысты глас". Год і выдавец не пазначаны.

Пакуль гурт "Без білета" толькі імкнецца на неба, "Чысты глас" ужо тамака, на аблачынках, святкую нечae нараджэннے. Мабыць поспеху ад выдання адрозу двух дыскau, зъмест якіх значна розніца.

Першы, прысьвечаны съпевам славянскай душы, вытрыманы ў адпаведнасці з памкнейнямі галоўнага капэльмайстрапа інтэгратора краіны: 16 съпеваў расейскіх і 2 — беларускія. Больш, трэба думаць, съпеваў славянскіх душаў не існуе. "Чысты глас" — ансамбль бездакорна прафесійны і, адбіраючы рэпэртуар альбому, кіраваўся здаўна слушным прынцыпам: дарогу выбірае кіроўца, а не пасажыр. У нашым выпадку: выкананіцы, а не слухачы. Нам, слухачам, застаецца адно: альбо шукаць нешта іншае, альбо слухаць "Черный ворон" ды думаць, як будзе съпіваць славянская душа, калі пасля 9 вяселення вектар інтэграціі паверненца ў бок іншых славянскіх і неславянскіх краін.

Слухаць гэты альбом прыемна, хоць з-за такога аднабаковага адбору песьні ён даволі хутка прыядеца, нягледзячы нават на тое, што гучыца у асноўным гіті. "Чисты глас" працуе ў акадэмічнай манеры, не адыходзячы ад канонаў. З-за гэтага калектыву

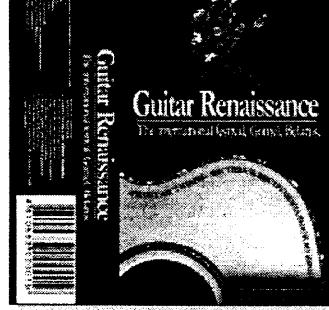
Чиста СЛУХАЧ

Гітарная музыка

"GUITAR RENAISSANCE". Розныя выкананіцы.

(р) 2001. Выдавец не пазначаны.

Касэта зъявілася дзякуючы ініцыятыве арганізатару міжнароднага фесту "Рэнэанс гітары", які штогод адбываецца ў Гомлі. Гэта ўжо другі альбом з фестывальными запісамі — першы выдаў гады трох тыму фірма "Каўчэ".

Слухаць амаль паўтары гадзіны адну клясычную гітару — прыемнасць хіба для людзей загартаваных, аднак гітары фэстываль у Гомлі — надзвычай дэмакратычны. Апрача твораў акадэмічных, там можна пачуць сучасную эксперыментальную музыку самых розных жанраў ды стыляў. У гэтым самым ключы вытрыманая й касэта. Яна ўражавае разнастайнасцю й рознастайлёвасцю, нягледзячы

на тое, што багата якія зъмешчаныя на ёй творы належыць аднаму чалавеку — Ігару Шошыну, арганізатору гомельскага фесту. Але гэта ня ёсьць выкарыстаныем службовага становішча ва ўласных метах. Ігар — здольны й актыўны аўтар, і ягоныя "Bach and Computer" у выкананьні Наталіі Ліпніцкай і Гомельскага сымфонічнага аркестру, "Prelude in Clouds" (Ян Скрыган), "Blues-park" (флейтыстка Ірына Пухальская) толькі ўзбагаці альбом.

Касэта прэзэнтуе ня толькі лепшыя беларускіх гітарысту, але й гасцей, што ў розных гадах выступалі ў Гомлі. Гэта засяроджаны Дэвід Паўловіч з Вугоршчыны, тэхнікі Лешак Курапачэўскі з Польшчы, абаяльны ўкраінскі дуэт Аксана Шаляжэнка — Амалія Крывенка, Жылья Бале й Патрык Брун (Францыя). Апошнія выконваюць на касэце два творы Д'юка Элінгтона, хоць гэтыя вэрсіі асабістая цікавымі называць не могуць.

Прыцягваюць увагу творы Вячаслава Дацкевіча, які съмляе ўжываць "мінусоўкі" ды дасягае надзвычай цікавых вынікаў ("Alicia's Angel Day"). Ёсьць адна нечаканасць альбому — запісы гітарнага біг-бэнду пад кіраўніцтвам Яўгена Грыдзюшкі. Уявіце, як могуць гучыць разам амаль два дзясяткі гітарысту і гітарыстак, якія зладжана выконваюць няпростыя творы Леа Браўера й Караса.

Словам, калі, паслухаўшы гэтую касэту, вам захочацца кінуць ўсё на тры дні зъехаць у гітарны Гомель, значыць, выдаўцы сваёй меты дасягнулі. Тым больш, што нідзе, акрамя як на чарговы фэсце, вы гэлага альбому не набудзеце.

Чисты глас

Леанід Гурвіч джаз-бэнд

"ALL THAT..." Леанід Гурвіч джаз-бэнд. (р) 2001.
Дэма-выданье.

Ня так і шмат у нас выдаецца музыкі, каб пакідаць па-за ўвагу дэманс-трыстычныя выданы, тым больш, што гэты альбом мае ўсе шанцы, каб неўзабаве стацца законна тыражаваным.

Касэта не праходзіла стадыі мастэрнагу, яна перадае натуральнае жыве гучанье бэнду на канцэрце, што адбываўся сёлета, 5 сакавіка.

Леанід Гурвіч і ягоныя калегі — клясычны скрыпач Карэн Карапецыян, саксафоніст Антон Машкала, кантрабасіст Віктар Пынцікаў, пэркусіяніст Андрэй Сівец ды бубніч Андрэй Славінскі прарапануваючы музыку "трэцяй плыні" — своеасабліва спалучэнне музыкі акадэмічнай з джазам. Гэта адчуваеца ня толькі ў творах (напрыклад, "O, фартуна!" з оперы "Cartina Vitana" Карла Орфа, "The Romance About You" Гурвіча), але ў агульным настроі альбому, выразна афарбованага ў вытанчана-акадэмічныя тоны. Леаніду варта было б і надалей глыбей і сымляльней уваходзіць у гэтую "трэцюю плыні", бо, акрамя яго, туды ў нас яшчэ нікто сунуцца не наважаўся.

Апрацаваны на студыі варыянт альбому будзе рэзьніца ад сёняшніх "дэмкі" яшчэ па ўсім. Но цяпер рэпэртуар занадта стракаты, каб па ім рабіць высновы пра мас-такоўскіх скільнасці лідара бэнду. "St. Louis Blues" Уільяма Хэндзі ці "Micky-Knife" (падазроне напісаныне: у арыгінале — "Mack The Knife") Курта Вайля не пераконваюць, нават калі ўяўляе іх змастэрніўшы.

Але здараеа зерне на ўсім гэтым ёсьць, як і ў пачку кавы "Чыба", нават разважанае ў Польшчы. І альбом у Леаніда Гурвіча з сябрамі можа атрымацца арыгінальны і зъмястоўны. Ужо хоць бы таму, што так у нас нікто пакуль ня гравае.

Бэндыскі Слухач

Зоя Гарына

"ЗЕРКАЛА ПАМЯТИ". Зоя Гарына. (р) 2001. Аўтарскае дэманс-трыстычнае выданье.

Альбом нарадзіўся дзякуючы намаганням новапаўсталага беларускага лэйблу "Дзеци сонца", які зъбираеца і надалей радаваць слухачоў музыкай рэгей, ска і рэпам. Што такое беларуское ска, мне сказаць цяжка. Відаць, нешта падобнае да мурманскіх дыняў...

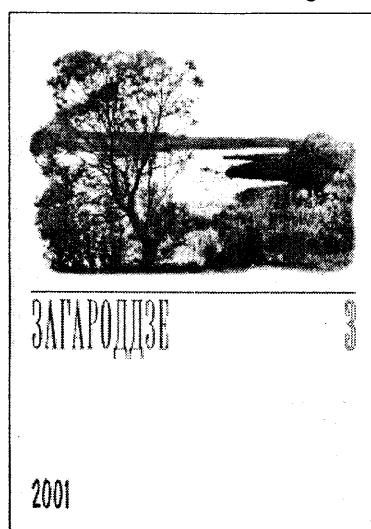
Альбом файны. І спадаеца ён ня толькі тым, што захапляеца сучаснай рамансавай творчасцю. У свой час Зоя выступала на ўсім Саюзе як бард, потым "Каўчэ" выдаў альбом яе расейскамоўных блузоў. У "Зеркала памяти" увайшло 11 рамансаў, зь якіх адзін — беларускамоўны. Тэксты песьні ю належыць Бале Сасноўскай і Зое Гарынай, музыка — шмат якіх аўтараў, у тым ліку — француза Э.Важалена (рэхадзенага міжнароднага праекту "Зоя ды хранцузы").

Альбом дзіўным чынам сугучны рамансам Алеся Камоцкага на вершы Рыгора Барадуліна. Песьні "Подоконнікі", "Девочка і спичкі", "Песенка сумасшедшай", "А цябе няма, няма..." — тонкія, прыгожыя мэлёдывы, съціпла, але з густам аранжаваныя Славам Ковалем (

Палесьсе: погляды з розных бакоў

Загародзьдзе-3: Матэрыялы на-
вук.-крайзнауч. канф. "Палесьсе ў
ХХ ст.", 1—4 чэрвеня 2000 г., Бела-
сток/ Уклад. і агульн. рэд.
Ф.Клімчук, А.Энгелькінг, В.Лаба-
чэўскай. — Менск: Тэхналагія, 2001.
— 320 с. ISBN 985-458-034-2

Сярод тузіну краязнаучных вы-
данняў пінска-берацьцейска-мен-
скае "Загародзьдзе" — найбольш
зъмястоўшыя, пераўзыходзіць нават
віцебскі "Сыштак". Гэтым разам
"Загародзьдзе" выйшла памерам
больш за 300 стронак. Адметнасць
трэцяга гадавіка ў тым, што тут пе-
радрукаваныя не толькі даклады з
канфэрэнцыі, але і некаторыя дыс-
кусіі, што дапамагае зразумець,
якія тэмы з заходнепалеское дзя-
лінкі (дакладней, кантынэнту — у
цывілізацыйным вымярэнні) на
сёняння цікавыя і актуальныя. Уд-
зельнікі беластоцкага форуму за-
цікавілі дасылаваны Э.Смульковай
(экс-пасол Польшчы ў Беларусі) з
мовы палешчукой; Ф.Клімчук (стар-
шыня таварыства "Загародзьдзе") і
редактар ягоных гадавікоў), які пас-
прабаваў на падставе статыстыч-
ных звестак высыветліць этнічны
склад Заходняга Палесьсе ў ХІХ—
ХХ ст. і моўную ситуацыю ў гэтым
рэгіёне. В.Давыдзюка — пра сынады
старожытнай жывёлагадоўлі ў ду-
хуўкай культуры палешчукой; Г.Ку-
тыровай-Чубалі — пра жніўныя на-
певы паўднёвай Беларусі. Шмат
пытанняў выклікаў даклад Ю.Гу-
ронка пра ўніяцкую акцыю на Пал-
есьсе ў 1925—1942 г. (гзв. іншуні,
задумана Каталіцкім касцёлам) і
даклад В.Каліноўскага пра сучаснае
палеское пратэстанцтва. Зацікаві-
ся наўкуцьці звесткамі А.Кішты-
мава пра эканамічны ўздым на Пал-
есьсе ў пачатку ХХ ст., дакладам
В.Швайка пра расейскую культуру
у Палескім ваяводстве ў 1921—
1939 г., спыніліся на праблемах,
узынятых Э.Мазком у дакладзе
"Палесьсе ў канцэпціях беларускіх
палітычных партый Заходняй Бе-
ларусі". Вельмі шмат пытанняў было
да І.Яленской, якая акрэслі-
вала наўмежкую палітыку ўкраініза-
цыі Беларускага Палесьсе ў 1941—
1944 г. Выклікаў цікавасць заход-
непалескіх нацыятаўчорых практект
у 1980—1990-х г. Выступуць былі
адзінадушнымі: "ящыўскі" практект
жывіўся камуністычнымі ўладамі
як міна, закладзені ў падмуркі
БНФ і незалежнай Беларусі. Таму
узыўлі і спад "палескага" руху су-
паў ня толькі з адраджэннем, але і
з заняпадам (на афіцыйным узо-
роўні) беларускай ідэі. Былі закра-
нуты ў дыскусіі паведамленіні
Г.Пахілевіч пра песьні фальклёр
сучасных украінцаў Паўночнага

Падляшка ў Заходній Берацьцей-
шчыны, Ю.Барысюка пра навасёл-
каўскае ўзброеное выступленне
селянаў у 1933 г., М.Пакропэка пра
вывучэнне драўлянай архітэктуры
Палесьсе ў міжваеннай Польшчы,
І.Лаўрэускую пра лёс сакральных
збудаванняў Берацьця ў ХХ ст.,
Г.Маецкага аб праблеме этнічнага
самавызначэння палешчукой паміж
дзвівома сусьветні войнамі.

Застаўша аздзначыць два дакла-
ды, не крануты ў надрукаванай
дискусіі, але вельмі важныя для
аматаў і спэцыялістаў на беларус-
кай гісторыі. Гэта матэрыял
А.Гардзіенкі пра разлігіную азальні-
цу на Беларускім Палесьсе ў
1960—80-х і дасылаванне
В.Ільянкава пра абставіны трагіч-
най съмерці Рамана Скірунта ў
1930 г. Яна адметнае тым, што пра-
водзілася "у полі", шляхам апы-
танаў съведкаў.

"Ніколі я думаў, што на канфэрэнці¹ паўстанцу пытанні пра на-
столькі нядадзённую гісторыю: і пра
мірамову, і пра аўяднанье "Полі-
сьсе", і пра "Судзійніне", і пра аўяднанье
"Етызы", — прызнаўся ў час дыскусіі адзін з украінскіх дасы-
леднікаў. Так, наўкуцьці мелі маг-
чымасць паспрачацца па многіх
праблемах, у тым ліку — чыё Пал-
есьсе? Прагучала выказванне:
"Калегі, мы — наўкуцьці, і інтэрпретація палітычнай тут не да мес-
ца". Думка спрэчная. Зборнік гэта
добра паказвае неадназначнасць
свайго зместу. Калі нехта з наў-
куцьцяў адмаўляеца вырашыць га-
лоўнія праблемы, іх вырашаюць не-
вукі. Або тыя, хто шыра зацікаўлены
у спазнанні сваёй мінуўшчыны і
сучаснасці. "Загародзьдзе" —
каштоўны матэрыял ім для роздуму.

Валеры Пазнякоў

КАТАВАЛЬНИЦА

анавяданье

АЛЕНА АДАМЧЫК

— Што ж ты, гад, не ясі? Паглядзі на сябе... Руки — нітачкі, ногі — нітачкі, на твары — адны вочы... Які ты мужчына? Рахіт! Ех! — удар матчынай далоні прыпалаў на віхрастую патыліцу.

Хлапечы тварык змёршчыўся, як той яблык у печы. З носу выскочыў празрысты, як съяза, смаркач.

— Не хачу есьці. Я раніцай добра паці.

— Раніцай ён еў... А цяпер — абед. І пакуль не зъясі супу, у школу ня пойдзеш. Чуюш, здыхляк? — мажная Катавальница, апушыціўшыся на зэдалу у перадпакой, пачала ўсцягваць на круглу лытку чорны бот.

— Мамачка, я прыйду са школы і зъем увесе суп і ўсе фрыкадалькі. Чэснае слова, — хлопец вывудзіў з талеркі мяккае цельца фрыкадалькі і закінуў у кішэнь школынага пінжака.

— Ты каго надурыць хочаш? Га? Знаў абед ва ўнітаз спусьціш? — Катавальница нафарбавала вусны ў хімічна-чырвоны колер. — Я працую, зарабляю на кавалак хлеба, а ён ежу ў памыях топіць... Ех, я сказала. Думаеш, як твой бацька, грузчыкам у трамейбусным дэпо працаўцаў? Ня выйдзе. Будзеш у мяне есьці і вучыцца. А то лупане, як бацьку, токам, і твой сынок таксама байструком гадавацца будзе. Што ж ты, паскудзіна, робиш? Што ж ты суп у чарупіну выліваеш?

Хлапчан ё з пустой талерка ў руках уцягнула галаву ў плечы. Рука Катавальницы ўчастліва за каўнер пінжака і перакруціла яго так, што ў дзіцяці перацягла дыхаўку. Талерка высыпізнула з пальцаў, бразнулася аб падлогу і разыльцялася на два кавалкі.

— Прый'ю гада! Божа, няма больш моцы зьдзекі трываць... Вось вырадзіла, гаўнюка, сабе на пакуты. Прыйбрай падлогу й падуй у школу.

Катавальница ахінулася плашчом мышынага колеру і ў парозе амаль спакойна сказала:

— Фрыкадэлькі з кішэні павы-
цягваць, а то ў школе зноў съмяцца-
ца будуть...

У трамейбусе нейкі кволы студэнцік, зачытаўшыся канспектам, выпадкова наступіў на бліскучы бот Катавальницы. Тая нібыта не-
знарок крутнулася ѹ саданула локцем па скабах так, што адна рабіна ў таго траснула ѹ злама-
лася. А задаволеная Катавальница паехала далей, на працу ў турму.

Я чакаў кароткі, як пісталетная руля, працоўны дзень. Такія кароткія працоўныя дні выпадаюць ёй па графіку не часцей, як раз на паўгоду. Звычайна даводзіцца заступца на дзялжнусць праз дзень на цэлья дванаццаць гадзін, наглядаць за сранымі злачынцамі і перажываць, ці не галодныя адзіны-любімы сыночак. А гэты дзень адметны. Яна заўажыла, што ў такія дні стаіць націдуўнайша надвор'е. І цяпер, сярод лютага, шараг адліга зъяўлялася на сонечны ранак зь лёгенькім марозікам. Сынег вяёла папіскаваў пад яе вайсковыі ботамі. Яна дакладна ведала ўсё наперад. Яна падросыліс атрымае пісталет Макараў, якія ўсе съязыцца патронам. Рэзбаря, пачысыцца і зъяўрэ яго. Пачакае,

пакуль арыштантам разынясуць посны харч. Пройдзе калідорам да камэры, зойдзе, хаваючы за сьпінаю зброю. Спытаеца, ці смачны абед... Для прыліку, каб зубы загаварыць. А потым ва ўпор расстряляе гадзіну. Гэта ў кіно ім чытаюць прысуд. Гэта ў тэлесэрыялах асуджаным на съмерці прапаноўваюць выпаліце цыгарэтку. А ў рэалнасці ён здохне з непражаваным кавалкам хлеба ў роце.

Катавальница цудоўна памятае ўсіх сваіх ахвяраў, усіх гэтых расстряляных яе рукою рэцыдывістаў. І сумленые яе на мучыць. З чаго? Ей трэба адной хлопца на ногі паставіць. Каб хто ведаў, як цяжка адной гадаваць дзіця!

Адам Глобус,
11.02.2001

Гавіны за тыдзень

Проекты музэю

У Музее сучаснага мастацтва, што калія пл. Якуба Коласа ў Менску, адчынілася выставка двух варыянтаў праекту вялікага Музею сучаснага мастацтва, у які маюць перабудаваць цяперашні кінатэатр "Беларусь" на Юблейнай пл. Архітэкты мараць пра велізарны будынак — у 7 разоў большы за кінатэатар. У скверы побач пляніруюць стварыць сад скучытэрпіаду пад адкрытым небам. Праўда, кіраўніцтва гораду ўжажа гэтыя плян за нерэалістычны.

Альбом Грышка

Студыя "Bulba records" вы-
пусыціла сольны альбом Валіка Грышка, лідэра рок-гурту "Беларускі клімат". Песні ў яго на тра-
сянцы з беларускіх, ангельскіх,
італійскіх і расейскіх словаў.

Адбудова мячэты

У Минску на рагу вуліцаў Татарскай і Грыбаедава начынці-
аднаўляць мячэт паводле архі-
чных выявав старога, зруйнавана-
га, саветамі ў 60-х гадах. Мільён
даляраў на будаўніцтва адшкадуе
Саудаўская Арабія.

Мянчук

Новыя кнігі, дасланыя ў рэдакцыю

Гарыс. Беларускія імёны: Дапа-
можнік для маладых бацькоў. — Менск:
Тэхналагія, 2001. — 16 с. — Наклад 500
ас. ISBN 985-458-044-X

Слойнік змінчыае блізу 650 тра-
дыцыйных імёнаў, пададзеных кірылі-
цяю і лацінкаю, хрысціянскія і не-
хрысціянскія, традыцыйныя для земляў
Беларусі і Літвы: Яўнут, Гедымін і інш.;
некаторыя імёны маюць падвойную
форму: Аўген — Яўген, Ладзімір — Лады-
мер і г.д.)

Канктыкі і дыялогі:
Інфармацыйна-аналітычны і культуралигічны бю-
летэнт. № 6 (65), 2001. — Менск: ГА "Міжнародная
асацыяцыя беларусістай", ГА "Беларускія тавары-
ства дружбы і культурнае сувязі з замежнымі краі-
намі", 2001. — 56 с.: іл. — Наклад 299 ас.

Найцікавішыя матэ-
рыялы выпуску: Л.Лыч "ХХ
ст. і лёс беларускага наро-
ду", М.Мікевіч "Беларус-
кія студэнты ў Літвінскім
універсітэце", С.Кошур "З
гісторыі беларускага дыяспары ў Чехіі".
Зважаючы на публікацыю А.Катлерчука пра
польска-царкоўнаславянскі слоўнік
Сімёона Палацкага. Міліцыят А.Мядз-
лец надрукаваў паведамленыя, ілюст-
раваныя фатадынамікамі, пра капліцу сям'і
Густава Своленя, былога швэдзкага

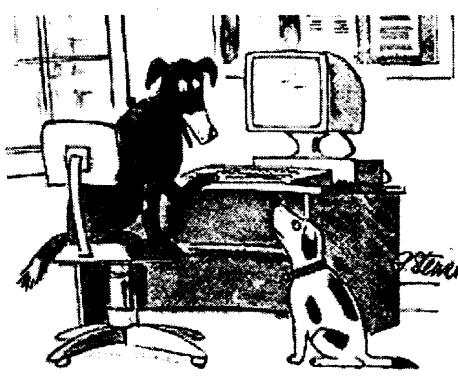
падданага, памерлага ад ранау паслья
расейска-турэцкай вайны. Капліца —
дагэтуль неапісаны помнік дойлідзтва —
месціцца пад паблізу в. Барані Астравецкага
р-ну, дзе нарадзіўся Каізім Свякі.

А.Яскевіч. Падзывінкі іх съвя-
тыні: Духоўная культура старожытнай
Беларусі / Навук.рэд. У.Вялічка, М.Кас-
цюк; Mast. афармленыя В.Масьцерау.
— Менск: Польмія, 2001. — 368 с.: іл.
— Наклад 2500 ас. ISBN 985-07-0353-9

Кніга А.Яскевіча мае ба-
гата непаслядоўнасці, якія
недакладнасці. Прыйкладам,
коўна дасыленіца чамусь называе "стара-
беларускім". Кніга выдадзе-
на з блаславення мітра-
паліта Філарэта.

М.Багдановіч. Поўны
збор твораў у 3 т. Т.2.
Мастацкая проза, перакла-
ды, рэцензіі, нататкі, чар-
навыя накіды/2-е выд. —
Менск: Беларуская навука,
2001. — 600 с

Троху пра сабак

Прышоў сабака ў госьці да Граждана, а той пераапрануўся ў зубра й кажа: "Руки прочь от наших детей!"

Сабака вырашыў выдаваць газету. А Граждан любіў чытаць абвесткі пра пасыўных міліцыянтаў.

У сабакі скралі пакунак з улёткамі. Прышоў Граждан і спытаваўся: "Гэта ня вас учора па радыё паказвалі?"

Прышоў Граждан у тэатар, а сабака яму кажа: "Тут калісь сядзеў гаўляйттар Куба". Граждан з усмешкай засыпываў "Куба,

любоў мая".

Адночы Граждан атрымаў грант, но яго ўбядзілі, што гэта плоха.

Сяргей Балахонаў

Адна сабака чакала з арміі кахранага. Да-думу вярнуўся Граждан.

Адночы сабака трапіў у госьці да даяркі, пасыль напісаў у дзённіку: "Гражданка файнай, але малака так і не дала..."

Арцём Арашонак

Прышоў пад вечар адзін сабака на выбараў, а замест яго ўжо прагаласаваў нейкі Граждан... (хіба, такое ўжо было). Абураны сабака пачаў брахану на старшыню... Сабакі, хадзіце на выбары разам!

Сяргук Блізна

Адзін сабака трапіў на курорт. Ляжыць на пяску, загарае. І раптам чуе голас Граждана: "Усе на тырак! Кожны працоўны павінен мець у кішэні алгігацію дзяржазайму. А то ўсе будзем п'яныя і дурныя!"

Адзін сабака трапіў у Маўзалей. Думаў убачыць Граждана, а там Ленін ляжыць і чытае перапіску Крупскай з доктарам Ай-балітам.

Віктар Шніп

БЕЛАРУСКАЕ АЎДЫЁ ў Менску

- МЕНСК:** 1. На сядзібе ТБМ (Румянцева, 13 – мэтро "Пл.Перамогі", ля Лінгвістичнага; т.213-43-52)
2. На сядзібе БНФ (Варвашэні, 8 – мэтро "Пл.Перамогі", т.284-50-12) 3. **Палац культуры МТЗ «Усход»** (мэтро «Трактарны завод») **штонядзелю** з 7-й да 14-й;
4. **Шапік "Чмель"** (падземны пераход на скрыжаванні Багдановіча-Варвашэні).
- ГОМЕЛЬ:** Піянірскі сквэр (ля цырку) – **штонядзелю** з 9-й да 12.30. Т. (0232) 45-11-51 (штовечар). **ГОРАДНЯ:** вул.Маркса, 11, 2-і паверх. Т. (0152) 22-34-68, 72-11-83.
- АНДРЭЙ ПОСТАЙ:** 220107, Менск, а/с 150
- Вышлем бысплатны каталог

Вышлем каталог (дашпіце капэрту на адрес **220085, Менск, а/с 5**)

Продаем:

Кнігі – поштай: М.Раманюк "Беларуская народная крэхы", З.Пазняк "Глэрыя Патрыя", зб. тв. У.Караткевіча ў 8 т. і інш.
Вышлю каталог: 220030 Менск- 30 а/с 195, Яну; jontka_cit@yahoo.com; Тэл.: 258-43-54.

Кнігі: пошук, кансультацыі, літаратура пад замову.

У.Арлоу "Адкуль наш род"; У.Арлоу, Г.Сагановіч "Дзесенку віку беларускай гісторыі"; У.Арлоу "Сымбаль Бацькаўшчыны"; В.Быкаў "Крэхы ў шляхах"; К.Тарасаў "Паміць пра легенды"; М.Ермаловіч "Беларуская дзяржава ВКЛ"; Энцыклапедыя "Хто ёсьць хто сярод беларусаў съвету"; М.Раманюк "Беларуская крэхы"; А.Белы "Хроніка Белай Русі"; Мэтрыка ВКЛ (кніга і кампакт); М.Аненіадыстыя "Атэстациі"; "Беларускі рок-н-рол"; Л.Вольскі "Фотаальбом"; Адам Глебус "Скрыжаваньне"; А.Туровіч "Корпус" і інш.
Тэл. 229-27-89 – Але́сь (з 11.00 да 21.00)

жэр: (8-017)249-00-00, аб. 7315. E-mail: spa_kraj.hotmail.com. Паштовы адрес: 220037, Менск, а/с 49

Маю пытанні да ўсіх выдаючых шматласных газет: і ў будзеце Вы, паважаючи сваё чытаць, змацоўваць скобамі свае "развалюхі"? Но вельмі нязручна чытаць!

Кантакты

Гарэзданскія арганізацыі Маладога Фронту збораўца шточнікі і нядзелі (у 19.30) па адрасе вул.Маркса, 11. тел. 72-11-83.

Шукаю контактаў ў беларускім дударамі для звязысеньне цікавага сумеснага праекту. Дудары, аўгенты!!! Василь. vasil1973@mail.ru моб. 8-0296 021561

Выданыя беларускіх нацыяналістаў Берасцейшчыны "Змагар" просіць прабачэння ў прыхільнікаў, што не атрымалі выданыя. Шукаце нас па адрасе: zmagar@yahoo.com

Кватэра

Здымем аднапакаёўку ў Менску для маладой сям'і. Магчыма перадаплаты, парадак гарантуюца. 262-07-70

Кнігі, музыка

Першыя нумар часопіса "Ліхалессе" – вера продкаў абуджэнцаў эстэтык экстремальнага мастацтва. 220088, Менск, а/с 49

Прапанујте юнія на беларускай тематыцы. Дапамагу сфермаваць бібліятэку. Пашук, кансультацыі. Выгадныя ўмовы. Т. 229-27-89 (з 11-й да 21-й). Але́сь

Набуду кнігі з сары "Мой родны кут": "Брэстчына", "Магілёўчына", "Гомельчына" ў шырмінню на, напрыклад, Яхіма Карскага "Беларусаў" (каштэ значна даражай!). З прапановамі звязацца: а/с 461, Галоўпаштампт, 220050, Менск, Калекцыянеру

КУПОН БЫСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНОЙ АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (не больш за 15 слов) бесплатно. 220050, Менск, а/с 537

Тэкст

Імя і прозывішча
Адрес, тэлефон

Вандроўка

Рух добраі волі

Калі ў Вас натура Рабінзона і Вы прагнёце прыгодаў, калі Вы жадаецце правесыці два тыдні ў кампаніі цікавых людзей і наведаць самыя экзатичныя куткі Заходняга Палесься, то гэта прапанова – для Вас!

Пешая вандроўка "РУХ ДОБРАІ ВОЛІ":

309 км пыльнай дарогі

120 гадзінаў пешай хады

58 палескіх вёсак і 7 гарадоў

15 начэй жарсыці

канцэрты і спартовыя турніры

150 новых сяброў

Старт 5 жніўня са Століншчыны

на пытаньнях удзелу зьяўляйцца да арганізатора:

(0162) 22-19-77 аб.62897 Слава; (029) 651-29-59 Юрэс

(0162) 26-69-38 Андрэй; e-mail: vandrouka@tut.by

"КРАЙ" у Internet

www.spa-kraj.org

Запрашаем наведаць старонку беларускіх нацыяналістаў

Беларускае відэа ў Гомелі:

Плянэрскі сквэр (ля цырку) штонядзелю – до 13.00, штодня – па тэл. **45 11 51**

Ісус сказаў иму: "Я і дарога, і прауда, і жыццё. Нікто не прыходзе да Аіса, калі не цераз Міне. іаэн. 14:6

БЕЛАРУСКАЯ Евангельская ЦАРКВА

Набажэнствы шточнікоў у Менску з 10-й. Любимава 21-56. Т. 279-71-31, 270-89-87. Шточнікоў у Асіновічах з 17-й. Леніна, 40. Т. 20-840. Шточнікі ў Барысаве, Ватуціна 38-45. Т. 54-908; шточнікі ў 17.30 у Маладзечне, Аспінекі 54. Т. 3-18-76

Езус Хрыстус ствараў для жыдоў рэлігію, якую іншы не прынялі, і таму яна стала сусьветнай. Адам Міцкевіч ствараў для ліцьвінаў літаратуру, да якой іншы не дараўшы, і таму яна стала сусьветнай.

З Архіве Супольнасці Літвы.

НАША НІВА

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдакторы «Нашай Нівы»:

С.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906–1914),

Янка Купала (1914–1915), А.Луківіч (1920),

С.Дубавец (1991–2000).

сакратарка рэдакцыі

настасія Бакшанская

карэктарка Надзея Бракар

віртальнацца Заміра Болцікова

галоўны рэдактар Андрэй Дынько

адказны сакратар Андрэй Кузнецкі

намеснік гал.рэдактара Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Аляксей Чарняев

заснавальнік і выдавец Фонд выданья газеты "Наша Ніва"

АДРАС ДЛЯ ДОПІСА:

220050, Менск, а/с 537

Te/fax: (017) 213-32-32

E-mail: nn@irex.minsk.by

<http://niva.s55.com>

© НАША НІВА. Спэсцыялна на «Нашу Ніву» ававязковая. 6 палос

фарматам A2. Друкія УП выдавецства «Беларускі Дом друку».

Менск, пр. Скaryны, 79. Радакцыя не нікса аказвацца за змест

рэкламных аўбвестак. Кошт свабодны. Пасъведчаньне аб

рэгістрацыі пэрыдэйчынага выданыя № 581 ад 4 ліпеня 1996 г.,

выдадзеное Дзяржаўным камітэтам па друку Рэспублікі Беларусь.

Юрдычны адрес: г.Менск, пр. Газеты «Ізвестыя», д. 8, кв. 173.

Наклад 5125.

Нумар падпісаны ў друк 22.07.2001.

Замова № 4101.

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 208/2a

Анатолю С. зь Менску. Гатовы ўнесцы папраўкі ў выхадныя звязкі пасылья таго, як Вы

дакажаце рэдактарства Знамяроўскага артыкулем у "НН".